

گروه ملی کتابشناسی ایران

انتشارات دانشگاه تهران

۴۸۵

۱

کتابشناسی

فهرستهای نسخه های خطی فارسی

در

کتابخانه های دنیا

بکوشش

ایرج افشار

۱۳۳۷

تهران

عالم الخطوط
اولی

Publications de l'Université
de Tehran
No. 485

BIBLIOGRAPHIE
DES
CATALOGUES DES MANUSCRITS
PERSANS

Par

IRAJ AFSHĀR

Secrétaire du Groupe Bibliographique National Iranien

Tehran

1958

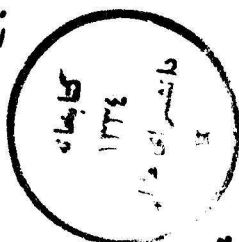

شماره ثبت ۱۲۸۸۵
تاریخ ۴۷/۱۰/۶۲

گروه ملی کتابشناسی ایران

انتشارات دانشگاه تهران

۴۸۵

کتابشناسی

فهرستهای نسخه های خطی فارسی

در

کتابخانه های دنیا

بکوفه

ایرج افشار

۱۳۳۷

عالم المخطوطات
و الآثار

۷۲۹۸

این کتاب در مهرماه ۱۳۳۷ در چاپخانه دانشگاه

دو طهران به چاپ رسید

مقدمه

در سال ۱۳۳۳، هنگامیکه اینجانب در سازمان فرهنگی یونسکو مشغول مطالعه وضع کتابخانه‌های دانشگاهی بود، اطلاع یافت که سازمان نامبرده اعتبار خاصی برای تهیه کتب مربوط بکتابشناسی و امور مربوط بکتابخانه‌ها دارد.

هنگام بازگشت بایران و تشکیل گروه کتابشناسی ملی، سه موضوع برای تهیه یک کتاب به یونسکو پیشنهاد شد و سازمان مزبور از موضوعهای پیشنهاد شده نظر با اهمیت مطالب، موضوع «فهرستهای چاپی نسخه‌های خطی فارسی» را مورد قبول قرار داد.

موضوع کتابشناسی فهرستهای چاپی کتب خطی فارسی برای ما اهمیت خاصی دارد. چه صنعت چاپ خیلی دیرقدم بکشور ایران نهاد و تا چندی قبل، که اغلب اشخاص هنوز بخاطر دارند، کتب مورد نیاز را محصلین و محققین بدست خود مینوشتند و یا کتابت آنرا از کاتبی خواستار میشدند.

از یکطرف قدمت تاریخی تعلیم و تعلم و وجود کتب مختلف و متعدد

چهار

در رشته‌های مختلف علوم در ایران، و از طرف دیگر، نبودن چاپ در این کشور سبب کثرت کتب خطی فارسی شده است. چون تمدن ایران مخصوصاً در خطه خاور گسترش داشته، کتب فارسی از حد چین گرفته تا شمال آفریقا به‌همه جا رفته و مخصوصاً همسایگان ما یعنی هندوستان و ترکیه از خواستاران جدی کتابهای فارسی بوده‌اند و این کتابها را در گنجینه‌های خود محافظت نموده‌اند.

هنگامیکه مغرب زمین متوجه تمدن مشرق شد، باز مقداری کتاب فارسی از ایران و سایر خطه‌های شرق به کتابخانه‌های اروپا منتقل شد، و بدین لحاظ کتب فارسی در سه قاره آسیا و آفریقا و اروپا پخش شد.

کتب فارسی تنها از این حیث اهمیت ندارد، بلکه باید گفت ذوق نقاشی، تذهیب، جلدسازی و خوشنویسی قوم ایرانی در این کتب بمنصه ظهور رسیده است و بجزرات میتوان گفت که هیچ قومی نتوانسته است کتاب خطی را بر زیبایی آنچه از زیر دست هنرمندان ایرانی درآمده است بوجود آورد. لذا اطلاع بوجود کتابهای فارسی هم از جهت ادبی و هم علمی و هم از جهت فنی و هنری، مورد توجه محققین میباشد.

با مجموعه «کتابشناسی فهرستهای نسخه‌های خطی فارسی»، بوجود کتابهای فارسی در اقطار جهان پی می‌بریم. این نخستین گام اساسی است که آقای ایرج افشار، با معاضدت گروه کتابشناسی ایران، برای وقوف بوجود کتب فارسی در کشورهای مختلف، برداشته‌اند.

گام دیگر عبارت از آنست که کلیه کتب فارسی موجود در فهرستهای مختلف یکجا شود و «فهرست عمومی کتابهای خطی فارسی» بوجود آید. یعنی کتابی آماده گردد که در آن از وجود نسخ مختلف هر

پنج

کتاب فارسی در دنیا مطلع شویم.

این امر مهم دو فایده دربر خواهد داشت: یکی آنکه اصطلاح «نسخه منحصراً بفرد» را کمتر خواهیم شنید! و دیگر آنکه چنانچه محققى بخواهد در باره کتابی تحقیق کند بوسیله آن فهرست از وجود نسخ مختلف آن کتاب، در کتابخانه‌های معروف دنیا، اطلاع حاصل خواهد نمود.

در پایان، از زحماتی که آقای ایرج افشار در گردآوری فهرست حاضر تحمل نموده‌اند، تشکر می‌کنم و همچنین از معاضدت گروه کتابشناسی ایران مخصوصاً از استاد محترم آقای سعید نفیسی که مساعدتهای فراوان فرموده‌اند ابراز امتنان مینماید.

همراهیهای سازمان فرهنگی یونسکو نیز همیشه مورد توجه خاص و قدردانی فرهنگ‌پروهان ایران بوده است.

رئیس گروه کتابشناسی ایران

دکتر محسن صبا

سر آغاز

سبب تدوین « کتابشناسی فهرستهای نسخه‌های خطی فارسی » ، در مقدمه‌ای که رئیس محترم گروه کتابشناسی ایران مرقوم داشته‌اند بیان شده است، و بدان حاجت نیست که مکرر شود. فقط تذکار این نکته لازم است که گروه کتابشناسی ایران به ابتکار آقای دکتر محسن صبا که ریاست گروه را در عهده کفایت دارند و با عضویت آقایان سعید نفیسی ، محمد تقی دانش‌پژوه ، منوچهر ستوده ، مصطفی مقربی ، عباس زریاب خویی و ایرج افشار در سال ۱۳۳۳ تأسیس و بمؤسسه یونسکو معرفی شد.

پس از آنکه موضوع تدوین کتابشناسی حاضر مورد تأیید یونسکو واقع گردید قرار بر آن بود که آقایان محمد تقی دانش‌پژوه و عباس زریاب خویی و نویسندۀ این سطور کتاب مذکور را بزبان فرانسوی فراهم آوریم و به یونسکو تقدیم کنیم. اما مسافرت آقای زریاب خویی به آلمان و گرفتاریهای چند آقای دانش‌پژوه سبب شد که من از معاشرت و همکاری آن دو دوست ارجمند و همکار دانشمند محروم شوم.

هفت

نا گفته نماند که آقای محمد تقی دانش پزوه با همه گرفتاریها بذل لطف فرمودند و مشخصات و اطلاعات مربوط به هیجده فهرست را در اختیار من گذاردند. و بواسطه این لطف و مرحمت سیاستگزاری خویش را ابراز میدارم. در همین خلال خود من نیز راهی سفر شدم و کتاب نیمه کاره همراه خویش بفرنك بردم و در آنجا از کتابخانه مدرسه السنه شرقیه نیز استفاده بردم و در تکمیل کتابشناسی کوشیدم و متن کتاب را به یونسکو تقدیم داشتم. ضمناً چون چاپ این کتاب را برای کتابشناسان و کتابداران لازم میدانستم از یونسکو تقاضا کردم که اجازه نشر آنرا بزبان فارسی بدهند. در تدوین این کتاب به اصل اغلب فهرستها که در کتابخانه هایدست آمد رجوع شد و اطلاعات لازم بی واسطه اخذ گردید و مشخصات بقیه از روی فهرستها و کتابشناسیها، یعنی مع الواسطه، استخراج شد.

برای اطلاع خوانندگان باید گفته شود که در ایران (طهران) شش مجموعه نسبتاً کامل از فهرستهای نسخ خطی فارسی در کتابخانههای دانشکده ادبیات (مجموعه مرحوم محمد قزوینی)، دانشکده حقوق، مجتبی مینوی، مجلس سنا، ملی، سعید نفیسی وجود دارد.

من از هر شش مجموعه استفاده کرده ام و بهمین مناسبت از مدیران کتابخانههای مذکور و خصوصاً از آقای سعید نفیسی که با گشاده دستی خاص مجموعه خود را به من سپردند تشکر میکنم. همچنین بسر من فرض است که از آقای مجتبی مینوی بهمین مناسبت و بمناسبت آنکه اطلاعات مربوط بفهرستهای «عثمانی» را از راه دوره فرنك ارسال فرمودند از دل و جان سیاستگزاری نمایم.

هشت

اینک که « کتابشناسی فهرستهای نسخه‌های خطی فارسی »
نشر میشود لازم است که از طرف خود و گروه کتابشناسی ایران از جناب
آقای دکتر احمد فرهاد رئیس محترم دانشگاه طهران اظهار امتنان کنم که
نویسنده این سطور را با طبع کتاب در جزء انتشارات دانشگاه طهران
رهین الطاف خویش فرمودند.

طهران ، ۲۷ شهریور ۱۳۳۷

ایرج افشار

کتابشناسی فهرستهای
نسخه‌های خطی فارسی

گردآوری
ایرج افشار

فهرست مندرجات

صفحه	فهرستهای نسخه‌های کتابخانه‌های آلمان
۱	
۵	آمریکا « « «
۷	اتحاد جماهیر شوروی « « «
۱۱	اتریش « « «
۱۳	افغانستان « « «
۱۵	انگلستان « « «
۲۳	ایتالیا « « «
۲۷	ایران « « «
۳۳	ترکیه « « «
۴۱	دانمارک « « «
۴۳	سوئد « « «
۴۵	عراق « « «
۴۷	فرانسه « « «
۴۹	لهستان « « «
۵۱	مصر « « «
۵۳	هلند « « «
۵۵	هند « « «
۶۵	استدراك وفهرستهای دیگر
۶۹	نامهای كسان (نامهای اسلامي)
۷۲	نامهای كسان (نامهای مؤلفان اروپایی)
۷۹	نام کتابخانه‌ها

= ۱ =

فهرستهای چاپی نسخه های خطی

کتابخانه های

آلمان

1. **Aumer, Joseph** . — Die Arabischen Handschriften der Königlichen Hof-und Staatsbibliothek in Munchen (Catalogus codicum manuscriptorum Bibliothecae Regiae Monacensis, t. I: 2)
Münich, 1866, 502 s.
(درین فهرست نسخه های شماره ۶۴۸، ۶۴۸، ۵۷۲، ۱۲ مکرر بفراسی است) .
2. **Aumer, Joseph** . — Die Persischen Handschriften der K. Hof-und Staatsbibliothek in Munchen (Catalogus codicum manuscriptorum Bibliothecae Regiae Monacensis, t. I: 3), München, 1866, 152 s.
(درین فهرست ۳۵۱ نسخه وصف شده است) .
3. **Brockelmann, Carl** . — Katalog der Orientalischen Handschriften der Stadtsbibliothek zu Hamburg mit ausschluss der hebraischen. Teil I: Die arabischen, persischen, türkischen, ma-

- laischen, koptischen, syrischen, athiopischen Handschriften. Hamburg, 1908, XXI+246 s.
(دوین فهرست نسخه‌های شماره ۱۴۵ تا ۲۳۱، یعنی ۸۷ نسخه، بفارسی است).
4. **Ewald, G. H. A.** - Verzeichniss der Orientalischen Handschriften der Universitäts - Bibliothek zu Tübingen, Tübingen, 1839.
5. **Fleicher, Henricus Orthobius** - Catalogus Codicum Manuscriptorum Orientalium Bibliothecae Regiae Dresdensis, Lipsiae, 1831, XII+105 s.
(دوین فهرست ۱۰ نسخه فارسی توصیف شده است)
6. **Fleischer, Heinriuh Orthobius** - Catalogus librorum manuscriptorum qui in Bibliotheca Senatoria Civitatis Lipsiensis asservantur, تحت عنوان Codices arabici, persici, turcici), Grimae, 1838, pp. 327-559.
7. **Fonahn, Adolf** - Zur Quellenkunde der Persischen Medizin, Leipzig, 1910, V+152 s.
(این کتابشناسی به توصیف آثار پزشکی فارسی و عربی اختصاص دارد و نسخه‌های خطی بعضی از آنها توصیف و معرفی شده است).
8. **Frank, Ohtmar** - Ueber die Morgenländischen Handschriften der Königlichen Hof-und Centralbibliothek in München, 1814, 82 s.
9. **Hansen, Olaf** - Die Mittelpersischen Papyri der papyrussammlung der staatlichen museen zu

Berlin. Preussische Akademie der Wissenschaften; Abhandlungen: Philosophisch-historisch Klass, Berlin, 1938, 102 s.

(درین فهرست ۲۰۰ نسخه توصیف و معرفی شده است).

10. **Irmisher, J. C.** — Handschriften - Katalog der Königlichen Universitätsbibliothek Erlangen . T.V: Arabische, türkische und persische Manuscripte Frankfurt, 1852.

(نسخه های فارسی در صفحات ۷ تا ۱۸ توصیف شده است)

11. **Landauer, S.** — Die Handschriften der Hof-und Landesbibliothek in Karlsruhe. II, Orientalische Handschriften, Karlsruhe, 1892.

12. **Musharraf-ul-Hukk, Meer Mahommed** — Verzeichnis der persischen und hindustanischen Handschriften der Bibliothek der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft zu Halle A.S., Halle (Leipzig), 1911, VIII+76 s.

(درین فهرست ۷۰ نسخه خطی فارسی توصیف و معرفی شده است).

13. **Pertsch, Wilhelm** — Die Orientalischen Handschriften der Herzoglichen Bibliothek zu Gotha. Erster Theil: die persischen Handschriften, Wien, 1859, XI+240 s.

(درین فهرست ۹۳ نسخه بصورت تفصیلی توصیف و معرفی شده است).

14. **Pertsch, Wilhelm** — Die Handschriften - Verzeichnisse der Königlichen Bibliothek zu Ber-

lin. **Vierter Band: Verzeichniss der persischen Handschriften**, Berlin, 1888, XVI+1283 s.

(دوین فهرست ۱۰۹۸ نسخه توصیف و معرفی شده است
و از فهرستهای دقیق و معتبر است).

15. **Strothmann, A.** — Arabischen und persischen Handschriften aus dem Besitz des verstorbenen Reisenden Dr. Burchardt, O.L.Z. 1922, cols. 360-363.

(نام این فهرست در کتابشناسی «وجهه» آمده است).

- 16 **Vollers, K.** — Katalog der islamischen... Handschriften der Universitäts-Bibliothek zu Leipzig, Leipzig, 1906.

فهرستهای نسخه های خطی

کتابخانه های

آمریکا

17. **A Catalogue of Arabic, Turkish and Persian manuscripts.** The private collection of Wm. B. Hodgson, Washington, 1830, 10p.
18. **Hoe, Robert.** — Catalogue of an exhibition of illuminated... manuscripts... also some examples of Persian manuscripts, Grobier Club, New York, 1892, XXXIII + 64 p.
19. **Jakson, Williams و Abraham Yohannan.** — A Catalogue of a collection of Persian manuscripts including also some Turkish and Arabic presented to the Metropolitan Museum of Art, New York, second edition, 1934, 188 p.
(درین فهرست ۲۰ نسخه نفیس خطی توصیف و معرفی شده است)
20. **Martinovitch, Nicholas N.** — Arabic, Persian and Turkish manuscripts in the Colombia University Library. " Journal of American Oriental Society". Vol. 49, No. 3, pp. 219-233.

21. **Martinovitch, Nicholas N.** – A Catalogue of Turkish and Persian manuscripts belonging to Robert Garrett and desposited in the Princeton University Library, Prinston, 1926, IV+46 p.

22. **Moghadam, Mohamad و Yahya Armajani و Philip K.Hitti.** – Descriptive catalogue of the Garrett collection of Persian, Turkish and Indic manuscripts including some miniatures in the Princeton University Library, Princeton, 1939, 94+X p.
(دربین فهرست ۱۴۹ نسخه خطی معرفی شده است).

23. **Simsar, Muhammed Ahmad.** – Oriental manuscripts of John Fredrick Lewis collection in the free Library of Philadelphia, Philadelphia, 1937, XIX+248 p.
(دربین فهرست جمعاً ۱۴۹ نسخه که تعداد ۶۲ نسخه آن از شماره ۳۶ تا ۹۷ فارسی است بیان و توصیف شده است).

فهرستهای چاپی نسخه های خطی

کتابخانه های

اتحاد جماهیر شوروی

24. **Dorn, Bernhard.** — Die sammlung von Morgenländischen Handschriften, welche die Kaiserliche öffentliche Bibliothek zu St. Petersburg im Jahr 1864 von V. Chanykov erworben hat, St. Petersburg, 1865, 93 s.
25. **Dorn, Bernhard.** — Catalogue des Manuscrits et Xylographes orientaux de la Bibliothèque Impériale Publique de St. Pétersbourg, St. Pétersbourg, 1852, XLIV + 719 p.
(دوین فهرست شماره های ۱۴۸ تا ۴۹۸ نسخه فارسی است).
26. **Kahe, E.** — Persidskiya, arabskiya i tyurkiskiye rukopisi Turkestanskoï publicnoï Biblioteki. Tachkent, 1889, 79 p.
(دوین فهرست ۶۹ نسخه فارسی — بشماره های ۱ تا ۶۹ — معرفی و توصیف شده است).
27. **Mikloukho Malkai, N.D.** — Opisanie tadzhikskikh i persidskikh rukopisei Moscow, 1955, 112 p.
(دوین فهرست ۹۱ نسخه از کتابهای مسالک و ممالک و جغرافیای شهرها توصیف و معرفی شده است).

28. **Romaskewich, A.** — Supplementum . Zapiski
 « Kollegii Vostokovedov » . t. I, 1925, 19 p.
 (این فهرست ذیلی است بر فهرست «ژالمان-روژن».)
29. **Rosen, Baron Victor Romanovich** — Les ma-
 nuscris persans de l'Institut des Langues Orien-
 tales, Collections Scientifiques, Vol. III, St.
 Petersbourg, 1886, IV+369 p.
 (درین فهرست ۱۳۲ نسخه فارسی در سوامین قسمت کتاب
 توصیف و معرفی شده است.)
30. **Salemann, C. و V. Rosen** — Indices alphe-
 tici codicum manuscritorum persicorum turci-
 corum arabicorum qui in Bibliotheca Imperia-
 lis Literarum Universitalis Petropolitanae ad-
 seruantur. « Zapiski Vostochnago Otdeleniya
 Imperatorskago Rossiyskago Archeologičeskago
 Obsčestwa », t. II-III, St. Pétersbourg, 1887-
 88, 50 p.
 (در جلد اول ۷ نسخه فارسی و در جلد دوم ۱۰۲ نسخه توصیف
 و معرفی شده است.)
31. **Semenov, A.A.** — A Descriptive catalogue of the
 Persian, Arabic and Turkish manuscripts pre-
 served in the Library of Middle Asiatic State
 University, Tashkent, 1935-1956, vol. 1: 84
 p., Vol. II: 88 p.
32. **Semenov, A.A.** — Katalog rukopisei istoricheskogo
 otdela Bukharskoi Tsentral'noi Biblioteki,
 Tashkent, 1925.

33. **Semenov, A.A.** — Sobraniye vostotchnyh roukoppissei Akademii Naouk Uzbekskoi S.S.R., 4 Vol. Tashkent, 1952-1956, Vol I: 438 p., Vol. II: 587 p., Vol. III: 553 p., Vol. IV: 559 p.
(درین چهار جلد مجموعاً ۳۴۶۲ نسخه خطی شرقی معرفی
و توصیف شده است).

= § =

فهرستهای نسخه‌های خطی

کتابخانه‌های

اطریش

34. **Flügel, Gustav.**— Die arabischen, persischen und türkischen Handschriften der Kaiserlich - Königlichen Hofbibliothek zu Wien, Wien, 1865-1867, III vols, X+723, 4+614, 653 p.
(درین سه جلد جمعاً ۲۳۲۱ نسخه خطی شرقی توصیف و معرفی شده است).
35. **Krafft, Albrecht.**— Die arabischen, persischen und türkischen Handschriften der K.K.Orientalischen Akademie zu Wien, Wien, 1842, XX+208 p.
(دوین فهرست جمعاً ۳۱۲ نسخه معرفی و توصیف شده است).

= © =

فهرستهای نسخه های خطی

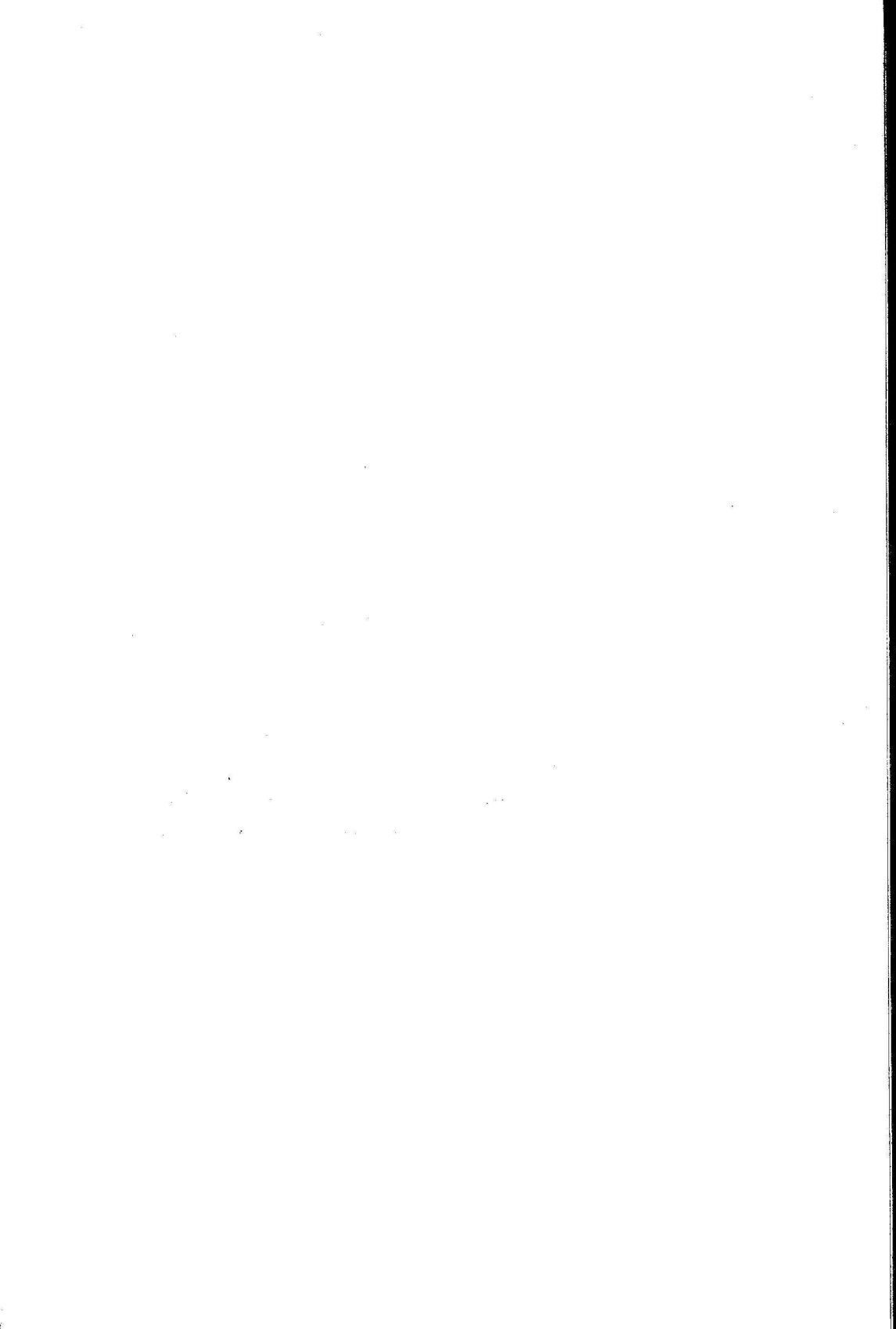
کتابخانه های

افغانستان

36

Beaurecueil, S. de Laugier de. — Manuscripts d' Afghanistan. "Mélanges de l'Institut Dominicain d' Etudes Orientales du Caire". No. 3, Le Caire, 1956, pp. 75-206.

(درین فهرست وصف نسخ خطی عربی و فارسی و پشتو و ترکی و اردو متعلق به کتابخانه ریاست مطبوعات و کتابخانه وزارت معارف و کتابخانه موزه هرات بدست داده شده و جمعاً ۳۰۹ نسخه خطی فارسی معرفی شده است).

= ٦ =

فهرستهای نسخه های خطی
کتابخانه های
انگلستان

37. **Arberry, A.J.** - A Second supplementary Hand List of the Muhammadan manuscripts in the University and Colleges of Cambridge, Cambridge, 1952, 182, p.

(دوین فهرست جمعاً ۴۵۰ نسخه خطی شرقی معرفی شده است که از آن میان ۱۷۴ نسخه فارسی است).

38. **Ashraful Hukk, Mohammed و Hermann Ethe و Edward Robertson.** - A Descriptive catalogue of the Arabic and Persian manuscripts in the Edinburgh University library, Edinburgh, 1925. p.

(دوین فهرست ۳۰۴ نسخه فارسی به شماره های ۱۴ تا ۶۷ و ۱۷۶ تا ۳۷۶ و ۴۰۶ تا ۴۲۸ معرفی شده است).

39. **Beeston, A.F.L.** - Catalogue of the Persian, Turkish, Hindustani and Pushtu in the Bodleian Library, part III, additional of Persian manuscripts, Oxford, 1954, VI+178 p.

(دوین فهرست ۶۲۰ نسخه خطی توصیف و معرفی شده است).

40. **Bibliothèque Boldleiana codicum manuscriptorum Orientalium. Pars prima, Oxford, 1787.**
41. **Browne, E.G.**—A catalogue of the Persian manuscripts in the Library of the University of Cambridge, Cambridge, 1896, XL+471 p.
(درین فهرست ۳۳۶ نسخه خطی معرفی و توصیف شده است).
42. **Browne, E.G.**—A Hand-List of the Muhammadan manuscripts including all those written in the Arabic character, preserved in the Library of the University of Cambridge, Cambridge 1900, XVII+440 p.
(درین فهرست جمعاً ۱۵۴۱ نسخه خط عربی بطور مخلوط توصیف و معرفی شده است).
43. **Browne, E.G.**—A Supplementary Hand-List of the Muhammadan manuscripts preserved in the Library of the University and Colleges of Cambridge, London, 1922, XI+348 p.
(درین فهرست جمعاً ۱۵۹۶ نسخه بخط عربی بطور مخلوط توصیف و معرفی شده است).
44. **Browne, E.G.**—The Persian manuscripts of the late Sir Albert Houtum-Schindler. "Journal of Royal Asiatic Society". London, 1917, pp.657-694.
45. **Browne, E.G.**—Further notes on the literature of the Hurufis and their connection with the Bektashi order of Dervishes. "Journal of the Royal Asiatic Society". London, 1907, 49 p.

(درین فهرست از ۵۰ نسخه فارسی و ترکی محفوظ در کتابخانه -
های مختلف بحث شده است).

46. Catalogue of a small but choice collection of Persian and Indo-Persian miniatures and mauuscripts the proprety of Monsieur Claude Anet, London, 1920.

(درین فهرست ۱۰ نسخه خطی وصف شده است).

47. **Codrington, O.** - Catalogue of the Arabic, Persian, Hindustani and Turkish manuscripts in the Library of the Royal Asiatic Society. "Journal of the Royal Asiatic Society". 1892, pp. 501-569.

48. **Ethé, Hermann.** - Catalogue of the Persian manuscripts in the Library of the India Office, II vols., Oxford, 1903 - 1937. Vol I: XIII + 1931 col., Vol II: 1372 col.

(درین دو جلد جمعاً ۳۰۷ نسخه خطی فارسی معرفی و توصیف شده است).

49. **Ethé, Hermann.** - Catalogue of the Persian, Turkish, Hindustani, and Pushtu in the Bodleian Library. Part II: Turkish, Hindustani, Pushtu and additional Persian manuscripts. Oxford, 1930, cols. 1158-1766.

(درین فهرست ۶۱ نسخه فارسی از شماره ۲۳۵۴ تا ۲۴۱۴ معرفی شده است).

50. **Ethé, Hermann.** – Catalogue of oriental manuscripts (Persian, Arabic and Hindustani), Aberystwyth, 1916, IV+31 p.

(دوین فهرست که مربوط به کتابخانه ملی و یلزار است جمعاً ۵۰ نسخه معرفی شده است که بیست نسخه از آن میان فارسی است).

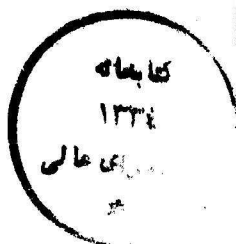
51. **Forbes, D.** – Catalogue of oriental manuscripts, chiefly Persian, collected with in the last five and thirty years by Duncan Forbes, 1866, 92 p.

52. **Hand-List of oriental manuscripts (Arabic, Persian and Turkish), Bibliotheca Lindesiana.** Privately printed, preface of Crawford, introduction of Michael Kerney, Aberdeen, 1898, XLIII + 268 p.

(دوین فهرست نسخ فارسی بر حسب اسم کتاب از ص ۱۰۵ تا ۲۳۷ معرفی شده است. ظاهراً مؤلف این فهرست James Ludovie Lindsay است).

53. **Margoliouth, D.S.** – Catalogue of the oriental manuscripts in the Library of Eton College, Oxford, 1904.

54. **Morley, W.H.** – A Catalogue of the manuscripts in the Arabic, Persian, Turkish and Hindustani languages, preserved in the Libraries of the Royal Asiatic Society and the Oriental Translation Fund of Great Britain and Ireland, London, 1838.

55. **Morley, William H.** - A Descriptive catalogue of the historical manuscripts in the Arabie and Persian languages preserved in the Library of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, London, 1854, VIII+160 p.

(درین فهرست نسخ شماره ۵ تا ۱۶۸ فارسی است).

56. **Nicholson, R. A.** - A Descriptive catalogue of the oriental manuscripts belonging of the late E.G. Browne, Cambridge, XXII+325 p.

(این فهرست را ادوارد براون خود تألیف و تدوین کرده و پس از مرگش توسط نیکلسن صورت طبع پذیرفته است و جمعاً ۴۶۸ نسخه در آن وصف و معرفی شده و فهرستی تحقیقی و دانشمندان است).

57. **O' Connor, Vincent Clarence Scott.** - An Eastern Library with two catalogues of its Persian and Arabic manuscripts, compiled by Khan Sahib Abdul Muqtadir and Abdul Hamid, Glasgow, 1920, VII+107 p.

(درین فهرست ۱۲۴ نسخه فارسی وصف و معرفی شده است).

58. **Palmer, E.H.** - A Descriptive catalogue of the Arabic, Persian and Turkish manuscripts in the King's College. "Journal of the Royal Asiatic Society", Nouvelle série, tom. III, pp. 105.

59. **Palmer, E. H.** - A Descriptive catalogue of the Arabic, Persian and Turkish manuscripts in the Library of Trinity College, Cambridge, 1870.

60. **Quaritch, Bernard.**— A Catalogue of works on oriental history, languages and literature. London, 1902, 1902, 237 p.
61. **Rieu, Charles.**— Catalogue of the Persian manuscripts in the British Museum, IV vols, London, 1879 - 1895. Vols. I - III : IV + VII + XXVII + 1229 p., vol. IV (supplementary) : XI + 308 p.
- (این فهرست از دقیق‌ترین و مشهورترین فهرستهای نسخ خطی فارسی و جلدهای اول تا سوم آن اصل و جلد چهارم «ضمیمه» است. تعداد نسخه‌هایی که در این فهرست توصیف و معرفی شده بالغ بر ۲۷۵۹ نسخه می‌شود.)
62. **Ross, Sir Denison و Edward Browne.** — Catalogue of two collection of the Persian and Arabic manuscripts preserved in the India Office Library, London, 1902, VII + 189 p.
- (در این فهرست نسخه‌های شماره ۸۱ و ۱۱۹ تا ۲۰۴ و ۲۱۳ تا ۲۵۹ فارسی است.)
63. **Sachau, Eduard و Hermann Ethé.** — Catalogue of the Persian, Turkish, Hindustani and Pushtu manuscripts in the Bodleian Library, part I, Oxford, 1889, XI p. + 1150 col.
- (در این فهرست جمعاً ۲۰۳۸ نسخه معرفی شده است.)
64. **Serjeant, Richard Bodington.** — A Hand-List of the Arabic, Persian and Hindustani manuscripts of New College, London, 1942, 16 p.

(دواین فهرست ۷۲ نسخه خطی فارسی توصیف و معرفی
شده است) .

65. **Weir, T. H.**— The Persian and Turkish manuscripts
in the Hunterian Library of the University of
Glasgow. „Journal of Royal Asiatic Society”.
1906, pp. 595-609.

The first part of the paper is devoted to the study of the properties of the function $f(x)$ defined by the equation $f(x) = \int_0^x f(t) dt$. It is shown that $f(x)$ is a constant function. The second part of the paper is devoted to the study of the properties of the function $f(x)$ defined by the equation $f(x) = \int_0^x f(t) dt$. It is shown that $f(x)$ is a constant function.

= ♪ =

فهرستهای چاپی نسخه‌های خطی
کتابخانه‌های

ایتالیا

66. **Assemanus, Ios. Sim.** – Bibliotheca Orinentalis Clementino- Vaticana in qua manuscripts syriacos, arabicos, persicos, turcicos ..., tomo I, Roma, 1719, 587 p.
67. **Assemani, Sim.** – Catalogo de codici manoscritti orientali della Biblioteca Naniiana, Padova, 1787-1792. (Questi codici dovrebbero trovarsi ora nella Marciana Venezia che presentemente annovera 27 Mss. persiani.
68. **Bonnelli, L.** – Catalogo dei codici arabi, persiani e turchi della Biblioteca Casanatense. „Cataloghi dei codici orientali di alcune biblioteche d'Italia” Roma, 1878, pp. 403-474.
69. **Guidi, I.** – Catalogo dei codici siriaci, arabi, turchi a persiani della Biblioteca Vittorio Emanuele. „Cataloghi dei codici orientali di alcune biblioteche, d'Italia. Roma, pp. 1-38.

70. **Hammer, G. De.** – Codicisa arabicos, persicos, Bibliothecae Caesareo-regio-palatiane, vindobonensis. Vindobonae, 1820, II+68p.

71. **Hammer, G. De.** – Catalogo dei codici arabi, persiani e turchi della Biblioteca Ambrosiana. „Biblioteca Italiana». Vol. XCIV, 1839, pp. 22-49, 322-348.

72. **Hammer, G. De.** – Lettre sui manoscritti orientali „Biblioteca Italiana». Vol XLII, 1826, pp. 27-36

73. **Horn, Paul.** – Aus italischen Bibliotheken. I-Die persischen und türkischen Handschriften des Vatikan. „Z.D.M.G.», Vol LI, 1897, pp.1-65.

74. **Mai, A.** – Scriptorum veterum nova collectio, vol. IV: 2a; Catalogus Codd. Bibliothecae Vaticane arabicorum, persicorum, turcicorum. Roma, 1831.
(درین فهرست ۶۵ نسخه فارسی درصفحات ۶۳۰-۶۵۱ توصیف شده است).

75. **Nallino, C.A.** – I Manoscritti arabi, persiani, siriaci e turchi della Biblioteca Nazionale e della R. Accademia della Scienze di Torino, serie 2a, tome 1, Torino 1900, 101 p.
(درین فهرست ۳۱ نسخه خطی متعلق به کتابخانه ملی از شماره ۶۶ تا ۹۶ توصیف و معرفی شده است).

76. **Pizzi, I.** – Il riconoscimento dei manoscritti arabi, persiani, turchi della Reale Biblioteca Universitaria di Torino dopo l'incendio del 26 gennaio 1904. „Atti della Reale Accademia di Torino„. Tome XXXIX, 1903–4, pp. 1067–1069.

77. **Pizzi, I.** – Catalogo dei codici persiani della Biblioteca Medicea Laurenziana. „Cataloghi dei Codici Orientali di alcune Biblioteche d'Italia„. Roma, 1878, pp. 299–320.

78. **Pizzi, I.** – Catalogo e descrizione di XXII codici manoscritti persiani della Biblioteca della R. Acc. dei Lincei donati dal corrispondente Leone Caetani. „Rendiconti della R. Acc. dei Lincei„. Vol. XXI.3. 1912, pp. 109–124.

79. **Rosen, Victor.** – Remarques sur les manuscrits orientaux de la collection Marsigli à Bologne. „Atti della R. Acc. dei Lincei„. Série 3a, Vol. XII, Roma, 1885.

80. **Rossi, Ettore.** – Elenco dei manoscritti persiani della Biblioteca Vaticana, Vatican, 1948 و 200 p.
 (درین فهرست جمعاً ۱۹۸ نسخه خطی فارسی توصیف شده است. ازین عده ۱۶۵ نسخه متعلق بکتابخانه واتیکان و ۲۵ نسخه متعلق به مجموعه Borgia و ۶ نسخه متعلق به مجموعه Baberini و ۲ نسخه متعلق به خود مؤلف است).

= ۸ =

فهرستهای چاپی نسخه های خطی
کتابخانه های
ایران

۸۱ ابن یوسف - فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی، جلد

سوم، طهران، ۱۳۲۱ ش. م. + ۸۱۴ ص.
(در این فهرست ۱۲۰۶ نسخه خطی فارسی توصیف و معرفی شده است).

۸۲ ابن یوسف - فهرست کتابخانه مدرسه عالی سپهسالار، ۲ جلد

طهران، ۱۳۱۵-۱۳۱۸ ش. یب + ۷۰۰ و ت + ۷۹۱ ص.
(در این دو جلد جمعاً ۱۲۹ نسخه خطی عربی و فارسی و چند نسخه ترکی توصیف و معرفی شده است).

۸۳ اعتصامی-یوسف (اعتصام الملك) - فهرست کتابخانه

مجلس شورای ملی، جلد های اول و دوم، طهران، ۱۳۰۵-
۱۳۱۱ ش. ه. + ۳۶۴ و ۴ + ۵۳۹ ص.

(در این دو جلد جمعاً ۱۰۰۴ نسخه خطی عربی و فارسی توصیف و معرفی شده است. دو جلد اول مقداری از کتب چاپی کتابخانه نیز فهرست شده. نسخ خطی معرفی شده درین جلد که ۲۱۶ نسخه است مجدداً در جلد دوم مذکور افتاده است).

۸۴ افشار، ایرج - فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزارت

دارائی، «فرهنگ ایران زمین»، دفتر اول جلد ششم،
طهران، ۱۳۳۷ ش، ص ۵-۳۸.

(دوین فهرست هشت جلد مجموعه متعلق به کتابخانه محمد حسن
صنیع الدوله که محتوی بر ۱۱۷ رساله و کتاب است معرفی و
توصیف شده است).

۸۵ اوکتائی - فهرست کتب کتابخانه آستان قدس رضوی، ۵

جلد، مشهد، ۱۳۰۵-۱۳۲۹ ش، ۹۵ + ۲۳ + ۵۰ +
۷۴ + ۹ + ۱۰۵ + ۳۲ و ۳۹۲ و ۳۷۰ و یح + ۵۴۴
و ه + ۶۸۴ ص.

(دوین پنج جلد کتابهای چاپی و خطی بطور مخلوط فهرست شده است
و جمعاً متضمن وصف ۴۶۷۹ نسخه خطی عربی و فارسی است). (۱)

۸۶ اوکتائی - فهرست کتب کتابخانه مدرسه فاضلیه، مشهد،

۱۳۰۹ ش، ۲۶۵ ص.

(دوین فهرست که کتابهای چاپی نیز معرفی شده تعداد ۴۶۶ نسخه
خطی فارسی و عربی توصیف شده است. این کتابخانه بعداً بکتابخانه
آستان قدس رضوی منتقل شد).

(۱) دوباره نسخ خطی کتابخانه آستان قدس رضوی از دیر باز فهرستهای

تهیه می شده است و سه فهرست زیر که در دسترس است معرفی میشود:

- در ضمن کتاب مطلع الشمس تألیف محمد حسن اعتماد السلطنه (صنیع الدوله)،
جلد دوم، چاپ سنگی، طهران، ۱۳۰۲ ق، صفحات ۶۹-۵۰۰.

- در ضمن کتاب فردوس التواریخ تألیف نوروزعلی بسطامی، چاپ سنگی،
تبریز، ۱۳۱۵ ق، صفحات.

- فهرست سیاقی خطی که در جزو کتب مرحوم محمد علی فروغی (ذکاء الملك)
بود و پس از مرگ وی کتابخانه آن مرحوم بتصرف کتابخانه دانشکده حقوق درآمد.
در ابتدای آن نوشته است: «عرض وبازدید کلام الله و کتب موقوفه سرکار فیض آثار
حسب الإطلاع جناب مستطاب شریعتمدار حاجی شیخ و بیس زید فضلہ العالی که دو شهر
ذیقعدة الحرام مطابق سنه ۱۳۰۰ نوشته میشود».

۸۷ **بیانی، دکتر مهدی - راهنمای گنجینه قرآن در موزه ایران**

باستان، طهران، ۱۳۲۸ ش، ۷۰+۱۰۶ ص و ۴۴ تصویر.
(دوین فهرست که بمناسبت نمایشگاه قرآنهاى خطی تدوین شده
وصف ۱۵۶ نسخه خطی قرآن متعلق بکتابخانه ملی، موزه ایران
باستان، کتابخانه سلطنتی، آستان قدس و ضوی، آستان شاه نعمه الله-
ولی، کتابخانه ملی ملک، موزه پارس، آستان حضرت معصومه
قم، آستان حضرت عبدالعظیم بدست داده شده است. تعدادی اذین
قرآنها متضمن ترجمه فارسی نیز هست. قسمت اول این کتاب واجع
به تدوین قرآن و مقام آن در تاریخ بقلم دکتر مهدی بهرامی است).

۸۸ **بیانی، دکتر مهدی - فهرست نمایشگاه خطوط خوش**

نستعلیق، طهران، ۱۳۲۸ ش، دوازده + ۶۹ ص.
(دوین فهرست عده ای از نسخ خطی که به شیوه نستعلیق کتابت شده
و متعلق بکتابخانه های مختلف است توصیف و معرفی شده است).

۸۹ **بیانی، دکتر مهدی - فهرست نمونه خطوط خوش کتابخانه**

شاهنشاهی ایران، طهران، ۱۳۲۹ ش، ۸+۳۵۹ ص.
(دوین فهرست عده ای از نسخ خطی کتابخانه سلطنتی که خطوط
آنها امتیاز و دارای اهمیت است توصیف و معرفی شده است).

۹۰ **بیانی، دکتر مهدی - فهرست نمایشگاه آثار خواجه**

نصیرالدین طوسی در کتابخانه ملی، طهران، ۱۳۳۵ ش،
۱۲ ص.

(دوین فهرست ۵۸ نسخه خطی از آثار خواجه نصیرالدین طوسی
متعلق به کتابخانه ملی، کتابخانه مجلس شورای ملی، کتابخانه
مرکزی دانشگاه، کتابخانه دانشگاه پنجاب و مجموعه های آقایان
فخرالدین نصیری دکتر مهدی بیانی، دکتر اصغر مهدوی، دکتر
سید محمد باقر توصیف و معرفی شده است).

- ۹۱ جواهر کلام، عبدالعزیز - فهرست کتابخانه عمومی معارف
 ۲ جلد، طهران، ۱۳۱۳ - ۱۳۱۴ ش، د+ ۲۴۱ و ۸+
 ۲۲۸ ص.
- (درین دو جلد فهرست جمعاً ۳۴۸ نسخه خطی عربی و فارسی
 توصیف شده است. کتابخانه عمومی معارف نام سابق کتابخانه
 ملی است).
- ۹۲ دانش پژوه، محمد تقی - فهرست کتابخانه اهدائی سید محمد
 مشکوة به کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، اجزاء ۱
 و ۲ و ۳ از مجلد سوم (بعبارت دیگر جلد های ۳ و ۴ و ۵
 و ۶ از دوره فهرست کتابخانه) طهران، انتشارات دانشگاه
 طهران (شماره های ۱۶۹ و ۱۸۱ و ۲۹۹ و ۳۰۳)، ۱۳۳۲ -
 ۱۳۳۵ ش. بیست و نه + ۶۹۰ و سه + ۶۹۱ تا ۱۰۵۲ + ۷۹
 + ز + ی و د + ۱۰۵۳ تا ۲۱۰۹ و ۲۱۱۱ تا ۲۳۰۹ + ۴۱۱ ص.
 (دوشش جلد فهرست دانشگاه جمعاً ۱۲۳۵ نسخه خطی فارسی و
 عربی و آلات علمی توصیف و معرفی شده است).
- ۹۳ ره آورد، حسن - فهرست کتب خطی کتابخانه دانشکده
 پزشکی، انتشارات دانشکده پزشکی، طهران، ۱۳۳۳
 ش. ب + ۴۷۰ + یط + ص.
 (درین فهرست ۳۱۳ نسخه خطی فارسی و عربی معرفی و توصیف
 شده است).
- ۹۴ زریاب خوئی، عباس - کتابخانه مجلس شورای ملی، «مجله
 دانش»، سال اول، طهران، ۱۳۲۸ ش. ص ۲۵ تا ۲۷ و ۹۲ تا
 ۹۳ و ۱۳۲ تا ۱۳۵.

(دوین رشته مقاله ۲۶ نسخه خطی از کتب عربی و فارسی کتابخانه مجلس شورای ملی از مجموعه اهدائی سید محمد صادق طباطبائی توصیف و معرفی شده است).

۹۵ منزوی، علینقی - فهرست کتابخانه اهدائی سید محمد مشکوة

به کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، جلد های ۲۰۱،
انتشارات دانشگاه تهران (شماره های ۱۲۳ و ۱۶۸)،
تهران، ۱۳۳۰-۱۳۳۲، یج + ۲۷۵ و ۸ + ب + ۸۹۸ ص
(دوین دو جلد فهرست با چهار جلد تألیف دانش پژوه جمعا ۱۲۳۵
نسخه خطی عربی و فارسی و آلات علمی معرفی و توصیف شده است).

۹۶ نخجوانی، محمد - فهرست کتابخانه دولتی تربیت تبریز،

بامقدمه سید حسن تقی زاده، کتب خطی، تبریز، ۱۳۲۹
ش.، هشت + ۳۱۹ ص.

(دوین فهرست جمعا ۲۶۸ نسخه خطی فارسی و عربی توصیف
و معرفی شده است). (۱)

۱- دوینجا مناسب است از رساله «کتابخانه های ایران» تألیف عبدالعزیز
جواهر کلام (تهران، ۱۳۱۳، ۱۰۷ ص) نیز نام ببرم. مؤلف دوین رساله ضمن گفتگو
از تاریخچه کتابخانه های قدیم ایران که اکنون اثری از آنها مشهود نیست دوباره
کتابخانه های موجود نیز بحث می کند وعده ای از نسخ خطی مهم هر کتابخانه را
بدون بدست دادن اطلاعات کتابی برمی شمارد. کتابخانه های مزبور عبارتست از :
کتابخانه آستان قدس رضوی (ص ۴۳-۴۹)، کتابخانه سلطنتی (ص ۶۴-۶۸)،
کتابخانه مدرسه سپهسالار (ص ۶۸-۷۰)، کتابخانه مدرسه مروی (ص ۷۰-۷۲)،
کتابخانه مدرسه صدر (ص ۷۲)، کتابخانه ملی ملک (ص ۷۹-۸۵)، کتابخانه مجلس
شورای ملی (ص ۸۵-۸۷)، کتابخانه ملی [معارف قدیم] (ص ۸۸-۸۹).
دوین رساله راجع به بعضی از کتابخانه های معتبر شخصی نیز سخن بیان آمده،
ولی چون آن کتابخانه ها اکنون متفرق شده است از نقل نام آنها فایده ای
بدست نمی آید.

= ۹ =

فهرستهای چاپی نسخه های خطی

کتابخانه های

ترکیه (عثمانی)

۱ - بخط لاتین

97. **Atesh, Ahmed.** - Burdur, Antalya ve havalisi Kütüphanelerinde bulunan Türkçe, Arapça ve Farsça bazı Mühim Eserler. "Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi". Cilt II (1947), sayı 3-4, sah. 171-191.
98. **Atesh, Ahmed.** - Hicri VI-VIII Asırlarda Anadolu'da Farsça Eserler. "Türkiyat Mecmuası". Cilt VII-VIII, Cüz II (1945), sah. 94-135.
99. **Atesh, Ahmed.** - Kastamonu Genel Kitaplığında bulunan bazı Mühim Arapça ve Farsça Yazmalar. "Oriens". Vol V, No. I (1952), pp. 28-46.
100. **Atesh, Ahmed.** - Konya Kütüphanelerinde bulunan bazı Mühim Yazmalar. "Belleten". Cilt XVI (1952), sayı 61, pp. 49-130.

101. **Edhem, Fehmi** و **Ivan Stchoukine**. — Les manuscrits orientaux illustrés de la bibliothèque de l'Université de Stamboul. "Mémoire de l'Institut Français d'Archéologie de Stamboul". Paris, 1933, 68p. + XVIpls.
(درین کتاب ۳۸ نسخه نفیس معرفی شده است که ۲۰ نسخه از آن میان فارسی است).
102. **Horn, Paul**. — Persische Handschriften in Constantinople, Z.D.M.G., 1900, pp. 275 - 332, 475-509.
103. **Ritter, Helmut**. — Philologica (در یازده مقاله), "Der Islam", 1928-1939.
104. **Tauer, Felix**. — Les manuscrits Persans historiques des bibliothèques de Stamboul. "Archiv Orientalni". Prague, 1931-1931. Vols. III-IV, pp. 87-118, 303-226, 92-107, 193-207.
(درین فهرست ۵۵۵ نسخه خطی مربوط به ۹۳۴ کتاب مختلف توصیف و معرفی شده است).

۲ - بخط عربی

- ۱۰۵ مینوی، مجتبی. — از خزائن ترکیه، «مجله دانشکده ادبیات»، جلد چهارم، طهران، ۱۳۳۵ ش، شماره ۲ ص ۴۲-۷۵ و شماره ۳ ص ۵۱-۸۹.
(درین دو مقاله شش نسخه خطی، حاوی چندین رساله و کتاب، توصیف و معرفی شده است).

۳ - فهرستهای قدیم^(۱)

- ۱۰۶ دفتر کتبخانه اسعد افندی - استانبول، ۳۴۲+۱ ص.
(درین فهرست ۳۹۴۳ نسخه خطی (۲) معرفی شده است).
- ۱۰۷ اسعد افندی مدرسه سی و ینگی مدرسه و محمد آغا جامع
کتبخانه لری دفتری - [استانبول]، ۱۳۱۰ ق، ۳۰+۱ ص.
(درین فهرست ۱۸۷+۲۰۲+۲۵۹ نسخه خطی معرفی شده است)
- ۱۰۸ دفتر کتبخانه عموجه حسین - [استانبول]، ۱۳۱۰ ق، ۶۰ ص.
(درین فهرست ۴۵۸+۸۶ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۰۹ آق سرای ده والده جامع شریفی کتبخانه سی دفتری -
[استانبول]، ۱۳۱۱ ق، ۶۹+۲ ص.
(درین فهرست ۱۰۵۵ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۱۰ دفتر کتبخانه آصفیه - استانبول، ۱۳۰۴ ق، ۱+۳۹۸ ص.
(درین فهرست ۵۳۰۷ نسخه خطی معرفی شده است).

۱- مقصود فهرستهایی است که بصورت جدول در عهد سلاطین عثمانی برای کتابخانه های مختلف تدوین شده است و اکنون بعضی از آن کتابخانه ها بصورت مستقل وجود ندارد و کتابهای آنها به کتابخانه های دیگر انتقال یافته است. این قسمت از روی یادداشت های علامه بزرگوار آقای مجتبی مینوی فراهم شد.

درباره وضع کنونی کتابخانه های ترکیه اخیراً کتابی از طرف کتابخانه ملی آن مملکت باسم زیر نشر شده است.

Türkiye Kütüphaneleri Rehberi, Milli Kütüphanne
Bibliografya Enstitüsü yayınları, Ankara, 1957.

۲- منظور از نسخه خطی در این قسمت نسخ خطی عربی، فارسی و ترکی است.

- ۱۱۱ دفتر کتبخانه عاشر افندی - استانبول، ۱۳۰۶ ق.، ۲۰۱ ص.
(درین فهرست جمعاً ۱۲۳۹ + ۴۷۱ + ۲۰ + ۵۸۵ + ۵۶ نسخه
خطی معرفی شده است و شامل کتب مجموعه‌های مصطفی افندی،
مصطفی عاشر افندی، محمد حنفی نیز هست).
- ۱۱۲ دفتر کتبخانه عاطف افندی - استانبول، ۱۳۱۰ ق، ۱۹۴ +
۱ ص.
(درین فهرست ۲۸۵۷ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۱۳ دفتر کتبخانه حاج بشیر آغا - استانبول، ۱۵ + ۱ ص.
(درین فهرست ۲۰۰ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۱۴ دفتر کتبخانه بشیر آغا - استانبول، ۱۳۰۳ ق.، ۶۱ ص.
(درین فهرست ۶۷۹ + ۲ + ۲۰ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۱۵ دفتر کتبخانه جلبی عبدالله افندی - استانبول، ۱۳۱۱ ق.
۱ + ۴۱ + ۴ ص.
(درین فهرست ۴۰۹ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۱۶ دفتر کتبخانه چور لیلی علی پاشا - استانبول، ۱۳۰۳ ق.
۳۵ ص.
(درین فهرست ۴۴۵ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۱۷ دفتر کتبخانه خسرو پاشا - استانبول، ۷۸ ص.
(درین فهرست ۱۰۰ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۱۸ دفتر کتبخانه دامادزاده قاضی عسکر محمد مراد - استانبول،

- ۱۳۱۱ق، ۱۷۹ ص.
(درین فهرست ۱۸۳۶ + ۲۶۲ + ۱۰۲ نسخه خطی معرفی شده است و شامل اسما، کتب مجموعه های حافظ محمد مراد، محمد عارف و طاهر افندی نیز هست).
- ۱۱۹ دفتر کتبخانه دو کملی بابا - استانبول، ۱۳۱۰ ق، ۴۷ ص.
(درین فهرست ۶۱۹ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۲۰ دفتر کتبخانه داماد ابراهیم پاشا - استانبول، ۱۳۱۲ ق، ۸۷ ص.
(درین فهرست ۱۱۷۵ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۲۱ دفتر کتبخانه اسمی خان سلطان - استانبول، ۱۳۱۱ ق، ۴۰ ص.
(درین فهرست ۴۴۱ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۲۲ دفتر کتبخانه جامع ایوب - استانبول، ۱۳۱۱ ق، ۲۳ ص.
(درین فهرست ۱۸۷ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۲۳ دفتر کتبخانه فیض الله افندی و شیخ مراد و اسمعیل آغا - استانبول، ۱۳۱۰ ق، ۷۹ ص.
(درین فهرست ۳۷۳ + ۱۸۸ + ۵۹۵ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۲۴ حمید الله کتبخانه سنده محفوظ کتب موجود نك دفتر یدر - استانبول، ۱۵۲ ص.
(درین فهرست ۱۴۷۵ + ۳۷ + ۷۵۰ نسخه خطی معرفی شده است و متضمن فهرست مجموعه لالا اسمعیل نیز هست).

- ۱۲۵ دفتر کتبخانه حالت افندی - استانبول، ۱۳۱۲ق، ۹۶ص.
(درین فهرست ۸۳۳+۲۵۲ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۲۶ دفتر کتبخانه امیر کمانکش، دفتر کتب جامع والدۀ عتیق،
دفتر کتب درسخانه جامع قپو آغاسی - استانبول،
۶۶+۱۱+۱ص.
(درین فهرست ۶۹۸+۱۵۷+۳۱ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۲۷ دفتر حکیم اوغلی علی پاشا کتبخانه سی - استانبول، ۱۳۱۱ق،
۷۲+۱ص.
(درین فهرست ۹۴۶ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۲۸ دفتر کتبخانه الحاج سلیم آغا - استانبول، ۱۳۱۰ق.
(درین فهرست ۱۳۲۰ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۲۹ کوپر یلی زاده محمد پاشا کتبخانه سی، کوپر یلی زاده
احمد پاشا کتبخانه سی، محمد عاصم بك کتابلری -
استانبول، ۲۴۸+۱ص.
(درین فهرست ۱۶۳۲+۳۹۲+۷۳۲ نسخه خطی معرفی شده
است.)
- ۱۳۰ دفتر کتبخانه لاله لی - استانبول، ۱۳۱۱ق، ۳۸۲ص.
(درین فهرست ۳۸۶۴ نسخه خطی معرفی شده است.)
- ۱۳۱ دفتر فاتح کتبخانه سی و دفتر کتب موقوفه باشی حافظ کتب
ابراهیم افندی - استانبول، ۳۸۱ و ۵۹ص.
(درین فهرست ۵۴۵۲+۸۷۹ نسخه خطی معرفی شده است).

- ۱۳۲ دفتر قره مصطفی پاشا و مصلی مدرسه‌سی و حکیم اوغلی
جامع و قیوچی مراد کتبخانه‌سی - استانبول ،
۱۳۱۰ ق. ۶۲ ص.
(درین فهرست ۴۸۴ + ۱۷۶ + ۲۲ + ۲۱ نسخه خطی معرفی
شده است).
- ۱۳۳ محمد پاشا کتبخانه‌سی ، رستم پاشا کتبخانه‌سی - استانبول ،
۱۳۱۱ ق. ۷۲ + ۲ ص.
(درین فهرست ۳۹۸ + ۱۲۲ + ۱۸۶ + ۳۸۵ نسخه خطی معرفی
شده است).
- ۱۳۴ دفتر کتبخانه‌ی مهر شاه سلطان - استانبول ، ۱۳۱۰ ق. ۷۶ ص.
(درین فهرست ۴۶۲ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۳۵ نور عثمانیه کتبخانه‌ی سنده محفوظ کتب موجوده نك دفتر یدر -
استانبول ، ۱۳۰۳ ق.
(درین فهرست ۵۰۷۵ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۳۶ قلیچ علی پاشا کتبخانه‌سی دفتر ی - استانبول ، ۱۳۱۱ ق. ،
۹۳ ص.
(درین فهرست ۱۰۶۷ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۳۷ دفتر کتبخانه‌ی قره چلی زاده حسام الدین - استانبول ، ۱ +
۳۲ ص.
(درین فهرست ۳۶۴ + ۳۹ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۳۸ دفتر کتبخانه‌ی راغب پاشا - استانبول ، ۱۳۱۰ ق. ، ۱۷۶ ص.
(درین فهرست ۱۵۲۸ + ۱۱۴ نسخه خطی معرفی شده است).

- ۱۳۹ دفتر کتبخانه سلیمیه - استانبول، ۱۳۱۱ق، ۱+۷۴ص.
(دوین فهرست ۶۶۵ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۴۰ دفتر کتبخانه مدرسه سرویلی - استانبول، ۱۳۱۱ق، ۳۴ص.
(دوین فهرست ۳۵۸ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۴۱ دفتر کتبخانه سلیمانیه - استانبول، ۱۳۱۰ق، ۱۱۱ص.
(دوین فهرست ۱۱۰۷+۱۳ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۴۲ کتبخانه عمومی [بایزید] دفتری - استانبول، ۳۸۹+۱ص.
(دوین فهرست ۸۰۵۴ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۴۳ ینگلی جامع کتبخانه سنده محفوظ کتب موجوده نک
دفتر یدر - استانبول، ۱۰۳ص.
(دوین فهرست ۱۲۰۶+۳۲۶+۱۰ نسخه خطی معرفی شده است
و شامل مجموعه اهدائی تورخان خدیجه سلطان نیز هست).
- ۱۴۴ دفتر کتبخانه ولی الدین - استانبول، ۱۳۰۴ق، ۲۸۶ص.
(دوین فهرست ۳۰۳۳+۸+۱۸۲+۳۲ نسخه خطی معرفی
شده است).
- ۱۴۵ دفتر کتبخانه یحیی افندی - استانبول، ۱۳۱۰ق، ۴۷ص.
(دوین فهرست ۴۹۲ نسخه خطی معرفی شده است).
- ۱۴۶ اسعد افندی مدرسه سی و ینگلی مدرسه و محمد آغا جامعی
کتبخانه دفتری - استانبول، ۱۳۱۰ق، ۳۰+۱ص.
(دوین فهرست ۱۸۷+۲۰۲+۲۵۹ نسخه خطی معرفی
شده است).

= ۱۰ =

فهرستهای چاپی نسخه‌های خطی
کتابخانه‌های

دانمارک

147. **Christensen, A. و J. Ostrup.**— Description de quelques manuscrits Orientaux appartenant à la Bibliothèque de l'Université de Copenhague. "Oversigt over det Kongelige Danske VI denskabernes Selskabe Forhandlinger". 1915, No. 3-4, pp. 255-284.
(در این فهرست مجموعاً ۵۲ نسخه خط عربی معرفی شده است که ۱۳ نسخه از آن میان فارسی است) .

148. **Mehren, A.F.**— Codices orientales Bibliothecae Regiae Hafniensis. Pars tertia: codices persicos, turcicos, hindustanicos and c. continens. Copenhagen, 1857, 92 p.

= ۱۱ =

فهرستهای چاپی نسخه های خطی
کتابخانه های
سوئد

149. **Riedel, W.**—Katalog över Kungl. Bibliotekts Orientaliska handskrifter, Stockholm, 1923.
- 150 **Sparvenfeldius, Ioan.**—Catalogue centuriae librorum rarissimorum manuscript. and partim impressorum arabicorum, persicorum, turcicorum... qua... bibliothecam publicam Academiae Upsalensis. auxit..., Upsaliae, 1706, VI+ 74 p.
(دوین فهرست جمعاً ۱۲۰ نسخه توصیف شده است).
151. **Tornberg, C.J.**—Codices arabici, persici et turcici Bibliothecae Regiae Universitatis Upsaliensis. Lund, 1849, II + XXIV + 355 p.; Supplementa, Lund, 1853.
152. **Zetterstéen, K.V.**—Die arabischen, persischen und türkischen der Universitätsbibliothek zu Uppsala. Uppsala, 1930, XVIII+498 p.
(دوین فهرست نسخه های فارسی از شماره ۲۵۹ تا ۴۷۸ توصیف شده است).

= ۱۲ =

فهرستهای چاپی نسخه‌های خطی

کتابخانه‌های

عراق

۱۵۳ چلبی، دکتر داود - مخطوطات الموصل، بغداد، ۱۹۲۷ م.

ص. ۳۸۹

(فهرست نسخ خطی فارسی مذکور درین فهرست را آقای دکتر حسینعلی محفوظ استخراج کرده است که در ذیل نام ایشان مذکور میشود).

۱۵۴ محفوظ، دکتر حسینعلی - کتب خطی فارسی در کتابخانه

موزه عراق در بغداد، مجله دانش، سال سوم، طهران،

۱۳۳۳ ش، ص ۶۲۸-۶۳۶.

(درین فهرست ۹۴ نسخه خطی معرفی شده است).

۱۵۵ محفوظ، دکتر حسینعلی - کتب خطی فارسی در موصل،

مجله دانش، سال دوم، طهران، ۱۳۳۱ ش، ص ۶۰۹-۶۱۳.

(درین مقاله اسماء نسخ فارسی کتابخانه‌های مدرسه احمدیه

[۱۱ نسخه]، مدرسه اسلامیة [۳ نسخه]، مدرسه جامع الباشا [۱۹

نسخه]، مدرسه جامع بکرافندی [۱۲ نسخه]، مدرسه جامع

الغاثون [۳ نسخه]، مدرسه جامع خزام [۱ نسخه]، مدرسه جامع

المحمودین [۴ نسخه]، مدرسه حجیات [۳۷ نسخه]، مدرسه حسنيه
 [۱۰ نسخه]، مدرسه عبدالرحمن جلبی الصائغ [۵ نسخه]، مدرسه
 محمدیه در جامع الزیوانی [۱۸ نسخه]، مدرسه محضر باشی [۱
 نسخه]، مدرسه ملاؤکر [۸ نسخه]، مدرسه البنی شیت [۶ نسخه]،
 مدرسه نعمانیه [۱ نسخه]، مدرسه یحیی باشا [۱۰ نسخه]، مدرسه
 البنی یوسف [۱ نسخه]، کتابخانه‌های شخصی حبیب السعدی [۱ نسخه] و
 دکتر داود الجلبی [۱۰ نسخه] و عبدالغنی افندی [۲ نسخه] از
 روی کتاب «مخطوطات الموصل» استخراج شده است).

فهرستهای نسخه های خطی

کتابخانه های

فرانسه

156. **Blochet, Edgard.** — Catalogue des manuscrits persans de la Bibliothèque Nationale, VI volumes, Paris, 1905-1934. 411, 333, 490, 484 p.
(درین فهرست ۳۰۰۰ نسخه خطی فارسی معرفی و توصیف شده است و از مشهورترین فهرستهای نسخ خطی فارسی است).
157. **Blochet, Edgard.** — Catalogue des manuscrits arabes, persans et turcs offert à la Bibliothèque Nationale par J.A. Decourdemanche, [Paris], 1909, III+90 p.
(درین ۴۰۰ نسخه خطی معرفی شده است).
158. **Blochet, Edgard.** — Inventaire de la collection de manuscrits musulmans de J.A. Decourdemanche, Paris, 1916, 112 p.
(نسخ فارسی شماره های 384 sup. تا 1945).
159. **Blochet, Edgard.** — Notice sur les manuscrits persans et arabes de la collection Maeteau. Paris, 1923, 308 p.
160. Catalogue des manuscrits de la Bibliothèque de Versailles, Paris, 1888, pp. 92-93.
(درین فهرست ۲۵ نسخه خطی فارسی از شماره ۹۱۲ تا ۹۳۸ معرفی و توصیف شده است).

161. **Collection de manuscrits arabes, persans et turcs**
appartenant à Mme la Comtesse Alix des Granges,
1859, 12 p.
162. **Collection de M. le Dr. Gachet. Manuscrits arméni-
ens, arabes et persans**, Bordeaux, 1922.
163. **Fagnan, E.** – Catalogue des manuscrits arabes,
turcs et persans de la bibliothèque-Musée d'Al-
ger, Catalogue général, tome XVIII, Paris, 1893.
164. **Landauer, Samuel.** – Katalog der hebräischen,
arabischen, persischen und türkischen Hand-
schriften der Kaiserlichen Universität-und Lan-
desbibliothek. Strassburg, 1881, IV+75 p.
165. **Rousseau, J.L.** – Catalogue d' une collection de
cinq cents manuscrits orientaux, Paris, 1817
166. **Schefer, Charles.** – Catalogue de la collection
de manuscrits Orientaux (arabes, persans et
turcs), publié par E. Blochet, Paris, 1900,
234 p.+XII planches.
167. **Wickerscheimer, Ernest** – Catalogue général
du Mss. des bibliothèques publiques de France,
Tom. XXXII (Bibliothèque Universitaire et Ré-
gionale de Strasbourg), Paris, 1923.
درین فهرست ۳۲ نسخه خطی فارسی از شماره ۴۶۸۸
تا ۴۷۲۰ معرفی و توصیف شده است.

= ۱۴ =

فهرستهای چاپی نسخه های خطی

کتابخانه های

لهستان

168. **Brockelmann, C.** – Verzeichnis der arabischen, persischen, türkischen und hebräischen Handschriften der Stadtbibliothek zu Breslau. Breslau, 1903, IV+53 p.

(دوین فهرست ۲۴ نسخه فارسی از ص ۱۲ تا ۲۴ معرفی و توصیف شده است).

169. **Richter, G.** – Verzeichnis der orientalischen Handschriften der Staats und Universitätsbibliothek zu Breslau, Leipzig, 1933.

١٠٠

١٠٠

١٠٠

١٠٠

١٠٠

١٠٠

= ۱۵ =

فهرستهای چاپی نسخه‌های خطی
کتابخانه‌های

مصر

۱۷۰ فهرست کتب الفارسیة الموجودة بالکتبخانه الخدیویه

المصریه- قاهره، ۱۳۰۶ ق. ۱۰۱۰ + ۴۰۷ تا ۴۰۸.

۵۵۹ ص

(دوین فهرست کتابهای چاپی و خطی باهم و به ترتیب موضوعی
فهرست شده است.)

= ۱۶ =

فهرستهای چاپی نسخه‌های خطی
کتابخانه‌های

هلند

171. **Dozy, R.P.A.** - *Catalogus codicum orientalium Bibliotheca Academiae Lugduno Batavae*, Vols. 1 et II. Lugduni Batavorum, 1851, XXXIV + 366, 322 p.

(درین دو جلد فهرست، شماره‌های ۹۸-۱۰۲ و ۱۷۸-۲۰۱ و ۲۸۶-۳۰۹ و ۴۶۹-۴۹۸ از جلد اول و ۶۲۷-۶۹۹ از جلد دوم نسخ فارسی است).
| برای مجلدات ۳ و ۴ فهرستهای این کتابخانه به شماره 174
و برای مجلدات ۵ و ۶ به شماره 172 مراجعه شود |

172. **Goeje, M. J. De J. M. Th. Houtsma.** - *Catalogus orientalium Bibliotheca Academiae Lugduno Batavae*, Vols. V et VI, 1873-1877, VII + 328, 234 p.

(درین دو جلد فهرست شماره‌های ۲۲۹۲ - ۲۳۴۰ و ۲۳۹۳-۲۳۹۴ از جلد پنجم نسخ فارسی، و جلد ششم فهرستهای مختلف دوره مجلدات فهرست است).

173. **Jong, P. De.** – *Catalogus codicum orientalium bibliothecae Academiae Regiae Scientiarum, Leyden, 1862.*

174. **Jong, P. De و M. J. De Goeje.** – *Catalogus orientalium Bibliothecae Accademiae Lugduno Batavae. Vols. III et IV, 1865-1866. 394, 350 p.*

(دربین دو جلد فهرست شماره‌های ۹۰۶ – ۹۳۳ و

۱۰۳۹ و ۱۱۷۲ – ۱۱۹۶ و ۱۲۴۵ – ۱۲۴۸ و

۱۲۹۱ – ۱۲۹۲ و ۱۳۸۶ – ۱۴۰۳ و ۱۴۲۵ –

۱۴۲۷ از جلد سوم و ۱۹۱۴ – ۱۹۱۸ و ۱۹۵۴ –

۱۹۶۹ و ۲۱۰۱ – ۲۱۱۷ و ۲۱۸۳ – ۲۱۸۶ و

۲۲۲۰ – ۲۲۲۲ از جلد چهارم، نسخ خطی فارسی

است).

فهرستهای چاپی نسخه‌های خطی

کتابخانه‌های

هند [و پاکستان]

۱ - فهرستهای خط لاتین

175. **Abdul Moqtadir.** - Catalogue of the Arabic and Persian manuscripts in the Oriental Public Library at Bankipore, prepared for the Government of Bengal under the supervision of E. Denison Ross, Calcutta, 1908-1939.

(این فهرست جمعاً در ۲۲ جلد نشر شده است و مجلدات ۱ و ۲ و ۳ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۱ و ۱۴ و ۱۶ و ۱۷ بار و جلد ضمیمه و یک جلد فهرست اعلام مختص نسخه‌های خطی فارسی است و جمعاً ۲۳۵۱ نسخه فارسی باین شرح در مجلدات مذکور معرفی و توصیف شده است).

Vol. I: 1908, 10 + 274 p. (نسخه‌های شماره ۱-۱۶۱)

Vol. II: 1910, 222 p. (نسخه‌های شماره ۱۶۲-۲۶۴)

Vol. III: 1912, 276 p. (نسخه‌های شماره ۲۶۵-۴۴۸)

Vol. VI: 1918, 209 p. (نسخه‌های شماره ۴۴۹-۵۳۴)

Vol. VII: 1921, VIII + 211 p.

(نسخه‌های شماره ۵۳۵-۶۴۸)

Vol. VIII: 1925, IX + 196 p.

(نسخه‌های شماره ۶۴۹-۷۶۸)

Vol. IX: 1926, XII + 211 p.

(نسخه‌های شماره ۷۶۹-۹۶۰ با مقدمه J.A. Chapman)

Vol. XI: 1927, XI+147 p.

(نسخه‌های شماره ۹۶۱-۱۱۱۰: بامقدمه J.A. Chapman)

Vol. XIV: 1928, V+182 p.

(نسخه‌های شماره ۱۱۱۱-۱۳۳۴: بامقدمه J.A. Chapman)

Vol. XVI: 1929, VII+142 p.

(نسخه‌های شماره ۱۳۴۵-۱۴۵۹)

Vol. XVI: 1930, IV+183 p.

(نسخه‌های شماره ۱۴۶۰-۱۷۴۳)

Sup. I: 1932, 267 p. (نسخه‌های شماره ۱۷۴۴-۲۰۰۶)

Sup. II: 1933, IV+238 p.

(نسخه‌های شماره ۲۰۰۷-۲۳۵۱)

Index to the catalogue raisonné of the Persian Manuscripts..., 1939, 171 p.

176. **Alphabetical index of manuscripts in the Government Oriental Manuscripts Library of Madras (Persians manuscripts), Madras, 1893, 22 p.**

177. **Ashraf Ali (Mirza).—A Catalogue of the Persian books and manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal, III fasciculs, Calcutta, 1890-1895, 200 p.**

178. **Authors catalogue of printed and lithographed books and some manuscripts of the Mulla Feroze Library, Bombay, 1928, IV+184 p.**

179. **Author catalogue of the Heydarabad collection of manuscripts and printed books, Calcutta, 1913, IV+62 p.**

(درین فهرست ۷۰ نسخه خطی توصیف شده است).

180. **Brelvi, S.A. و Ervad B.N. Dhabhar.** - Supplementary catalogue of Arabic, Persian and Turkish manuscripts and descriptive catalogue of the Avesta, Pahlavi, Pazand and Persian manuscripts in the Mulla Firoz Library, Bombay, 1917, IX+C+XLIV; XIV+78 p.
181. A Catalogue of the manuscripts and printed books in Arabic, Persian and Urdu languages belonging to the Madrasa-e Muhammadiyya attached to the Jame' Masjid Library, Bombay, 1922.
182. **Dhabhar, Ervad Bamanji Nasarvanji.** - A Catalogue of the manuscripts in the K.R. Cama Oriental Institute, Bombay, 1917.
183. **Dhabhar, Ervad Bamanji Nasarvanji.** - Descriptive catalogue of all manuscripts in the First Dastur Mehrji Rana Library, Bombay, 1923.
184. **Fyzee, A.A.A.** - A Descriptive list of the Arabic, Persian and Urdu manuscripts in Bombay branch of Royal Asiatic Society. "Royal Asiatic Society", Bombay, 1927, 43 p.
(درین فهرست ۱۹ نسخه خطی توصیف شده است).
185. **Ivanow, W.** - Concise descriptive catalogue of the Persian manuscripts in the Curzon collection of the Asiatic Society of Bengal, Calcutta, 1926, XXVIII+582 p.
(درین فهرست ۷۵۶ نسخه خطی فارسی معرفی و توصیف شده است).
186. **Ivanow, W.** - Concise descriptive catalogue of the Persian manuscripts in the collection of

the Asiatic Society of Bengal. II. supplements, 1927-1928, Calcutta, XX+160, XII+136p.

(درجلد اول ضمیمه نسخه‌های خطی فارسی به شماره‌های

۷۵۷ تا ۹۲۴ و درجلد دوم به شماره‌های ۹۲۵ تا ۱۰۹۸

توصیف و معرفی شده است).

187. **Kamalu-d Din Ahmad, 'Abdu-'l-Muqtadir.**—
Catalogue of the Arabic and Persian manuscripts in the Library of the Calcutta Madrasah, Introduction of E. Denisson Ross; Calcutta, 1905, IV+38+115 p.
(درین فهرست ۷۹ نسخه فارسی از شماره ۱۰۴ تا ۱۸۲
معرفی شده است).
188. **Muhammad Abdullah (Seyyed).**— A Liste of the manuscripts in the Punjab University Library. "Oriental College Magazine", Lahore, 1927-1932.
189. **Muhammad Abdullah (Seyyed).**— A Descriptive Catalogue of Persian, Urdu and Arabic manuscripts in the Penjab University Library. Vol. I (Persian Mss.), fascicul I (Hisrory), Lahore, 1942. 4+130 p.
(درین فهرست ۱۸۸ نسخه خطی فارسی توصیف و معرفی شده است).
190. **Muhammad Abdullah (Seyyed).**—Descriptive catalogue of the Arabic, Persian and Urdu manuscripts in the Punjab University Library. "The Oriental Magazine", Lahore, 1926, pp. 55-70; aout 1926, pp. 45-60; fev. 1927, pp. 73-80; mai 1927, pp. 67-73.

191. **Muhammad Abdullah (Seyyed).** - A liste of manuscripts of the State Library. "Oriental College Magazine". Lahore, 1927.
192. **Muhammad Hidayat Husain.** - Liste of Arabic and Persian manuscripts acquire on behalf of the governement of India by the Asiatic Society of Bengal during 1903 - 1907, Calcutta, 1908, 11+61 p.
(درین فهرست، اسم ۱۱۰۶ نسخه خطی بدست داده شده است.)
193. **Nazir Ahmad , Hazir Razawi.** - Liste of Arabic and Persian manuscripts acquired on behalf of the government of India by the Asiatic Society of Bengal during 1908-1910, Calcutta, 1911, II+62 p.
(درین فهرست، اسم ۵۴۰ نسخه خطی بدست داده شده است.)
194. **Nazir Ahmad Hafiz.** - Notes on important Arabic and Persian manuscripts found in various libraries in India. "Journal Asiatic Society of Bengal". Calcutta, Vol. XIII (1917), pp. 77-139 et; Vol. XIV (1918), pp. 199-356.
195. **Razavi, Qasim Hasir.** - Catalogue of the Persian manuscripts in the Buhar Library, revised and completed by 'Abdul Muqtadir. Vol. I, Calcutta, 1921, IX+382 p.
(درین فهرست ۴۸۵ نسخه خطی فارسی توصیف و معرفی شده است.)

196. **Rehatsek, Edward.** – Descriptive catalogue of the Arabic, Hindustani, Persian and Tuskish manuscripts in the Mulla Firuz Library, Bombay, 1873, IX+279 p.
197. **Ross, E.D.** – Report on the search for Arabic and Persian manuscripts. "Journal and Proceedings of the Asiatic Society of Bengal". Lunknow, Tom. II, 1906, pp. XXII–XXV, Tom. IV, Hyderabad, 1908, pp. XXII–XXIV.
198. **Sarfaraz, 'Abdul - Kadir.** – A Descriptive catalogue of the Arabic, Persian and Urdu manuscripts in the Library of the University of Bombay, 1935, LVI+432 p.
199. **Sastri, Subrahmanya.** – A Descriptive catalogue of the Islamic manuscripts in the Government Oriental Manuscripts Library, II vols., Madras, 1939-1950, XXX+546+XIV, 547-729+XIII p.
(دوین فهرست ۵۳۶ نسخه خطی فارسی و عربی وارد و معرفی شده است).
200. **Siddiki, Ahmad.** – Catalogue of Arabic, Persian and Urdu Mss. presented to the Dacca University Library. "Commemoration of the first visit to the University of H. E. Lord Irwin of Kirby Underdale, Viceroy and Governor General of India". Dacca, 1929, VI+24 p.
201. **Sprenger, A.** – A Catalogue of the Arabic, Per-

sian and Hindastani manuscripts of the Libraries
of the King of Oudh, compiled under the orders
of the Government of India. Vol. I, Calcutta,
1854, 8+645 p.

(درین فهرست جمعاً ۷۳۲ نسخه خطی شرقی معرفی
و توصیف شده است).

202. **Stewart, C.** – A Descriptive catalogue of the
Oriental Library of the late Tippoo Sultan of
Meysore, Cambridge, 1809.

۲ - فهرستهای خط عربی

- ۲۰۳ جواهر کلام، عبدالعزیز - بازدید کتابخانه های هندوستان،

طهران، ۱۳۲۶ ش.، ۲۰ ص.

(درین رساله بعضی از نسخه های مهم کتابخانه ناصریه، کتابخانه
ممتاز العلماء، کتابخانه مدرسه الواعظین، کتابخانه سلطان
المدارس، کتابخانه رامفور، کتابخانه آصفیه، کتابخانه پتنا
کتابخانه مرشد آباد، کتابخانه حبیب کنج باختصار معرفی شده است).

- ۲۰۴ شمس الله قادری [سید] - مخطوطات تاریخی، مندرج در

«عمادیه» (Imadiya Historical Miscellany) 'جمع-

آوری حکیم سید شمس الله قادری، جلد اول (یادنامه

نواب عماد الملک)، حیدرآباد دکن، [۱۹۲۶ م.]،

۳۸ ص (آخرین قسمت مجموعه).

(درین مقاله که بزبان اودوست ۳۳ نسخه خطی عربی و فارسی

در موضوع تاریخ متعلق به کتابخانه های حبیب گنج ، مسلم
یونیورسیتی علیگره ، مسلم ایجوکیشنل کانفرنس ، ملا فیروز
لاہری ، داعی الاسلام وصف شده است).

۲۰۵ صدیقی، دکتر غلامحسین - گزارش سفر هند، انتشارات

دانشگاه طهران، ۱۳۲۶ ش. ۵۷ ص.

(درین رساله عده ای از نسخ فارسی و عربی مهم کتابخانه های
سرکارامپور، تالارتاکو (دانشگاه لکنو) ، مولانا حامد حسین ،
محمد شفیع ، دانشگاه پنجاب ، دارالعلوم اسلامیة پشاور ، و
کتابخانه دولتی کابل و موزه هرات [در افغانستان] اسم برده
شده است).

۲۰۶ عباس حسین الکاظمی النیسابوری الکتوری - فهرست

کتب عربی فارسی اردو مخزونه کتبخانه آصفیه سرکار
عالی از ابتدای قیام کتبخانه تا سال ۱۳۳۰ هجری، چهار
جلد، حیدر آباد، ۱۳۳۳-۱۳۵۵ ق. ۸۳۲، ۸۳۳ تا
۱۷۹۶ و ۷۶۰ و ۷۰۸ ص.

(درین چهارجلد فهرست کتب خطی و چاپی بطور مخلوط فهرست
شده است).

۲۰۷ عبدالحمید [مولوی] - فهرست دستی کتب قلمی موقوفه

خان بهادر خدابخش مسمی به مفتاح الكنوز الخفیه،
جلد ۲، ۱۹۱۸-۱۹۲۲ م. ۵۶۱ ص.

(درین فهرست ۲۹۵۱ نسخه خطی شرقی معرفی شده است).

۲۰۸ عبدالرحیم [مولوی] - لباب المعارف العلمیه فی المکتبه

دارالعلوم الاسلامیه، پشاور، ۱۹۱۸ م. ۴۵۲ ص.

(درین فهرست که بزبان اردو است ۲۰۲۸ نسخه عربی و فارسی
وارد و معرفی شده است).

- ۲۰۹ عبدالمقتدر - فهرست نسخ خطی فارسی اورینتل پابلیک
 لایبرئری مسمی به مرآة العلوم، ۲ جلد، ۱۹۲۵ -
 ۱۹۳۲، ۲۷۹ وب + ۱۷۷ ص.
 (درین دو جلد فهرست ۲۳۵۱ نسخه فارسی معرفی شده است).
- ۲۱۰ فهرست مشروح بعضی کتب نفیسه قلمی مخزونه کتبخانه
 آصفیه - ۲ جلد، حیدرآباد، ۱۳۵۷ ق.، ۱۰ + ۶۶۲
 و ۶۲۳ ص.
 (درین دو جلد ۴۵۲ نسخه خط عربی معرفی شده است).
- ۲۱۱ کامل حسین - فهرست نسخ قلمی عربی فارسی اردو سبحان -
 الله اورینتل لایبرئری مسلم یونیورسیتی علیگره،
 ۱۹۲۹ م.، ۱۳۶ ص.
- ۲۱۲ مکمل فهرست کتب فارسی به لحاظ مضامین - لاهور،
 ۱۹۵۲ م.، ۵۸ ص.
 (درین فهرست کتب چاپی و خطی بطور مغلوط فهرست شده است).
- ۲۱۳ نفیسی، سعید - کتابهای مهم کتابخانه ریاست رامپور، مجله
 پیام نو، سال چهارم، ش ۹، طهران، ۱۳۳۰ ش، ص ۴۹ - ۶۲.
 (درین مقاله ۱۴۹ نسخه از کتب اسلامی معرفی و توصیف شده است).
- ۲۱۴ نفیسی، سعید - نقایس کتابخانه‌های اسلامی هندوستان،
 مجله پیام نو، سال پنجم، ش ۵، طهران، ۱۳۳۰ ش، ص ۵۸ -
 ۶۱.
 (موضوع این مقاله وصف چند نسخه مهم کتابخانه دانشگاه اسلامی
 علیگره و کتابخانه حبیب کنج است).

= ۱۸ =

استدراك

و

فهرستهای دیگر

215 **Cerulli Enrico.** – Une nuova collezione de 838 manoscritti persiani della Biblioteca Vaticana. “Rendiconti, Reale Accademia Nazionale des Lincei”, Ser. 8, vol. 9, pp. 11-12, 508-517 Rome, 1954.

216 **Hadi Hassan.** – Rare manuscripts in Persia. “The Aryan Path”, 1931, pp. 830-.

217 **Ouseley, Sir W.** – Catalogue of several hundred manuscript works in various oriental languages, 1831.

• (نام این کتاب دوس ۳۸ کتابشناسی تألیف ویلسن آمده است).

218 **Smith, David Eugene.** – A Bibliographie of the principal manuscripts and printed edition of the Shah-Nameh in certain leading public libraries of the world, New York, 1936, X+138 p.

(درین کتابشناسی ۳۴۴ نسخه شاهنامه وصف و معرفی شده است).

219 **Sprenger, A.** – A Catalogue of the Bibliotheca orientalis Sprengeriana, Geissen, 1857, VII+110 p.

220 **Stchoukine, Ivan.** – Les penitures des manuscrits Timurides, Paris, 1954, VI+176 p.+LXXXVIII pls.

(دوین کتاب ۸۲ نسخه خطی نفیس مصور از ص ۳۰ تا ۸۶ توصیف و معرفی شده و نمونه‌هایی از نما ویر آن‌ها نقل گردیده است).

۲۲۱ **قنواتی، ال‌اب‌جورج شحاته** – «مؤلفات ابن سینا» (Essai

de bibliographie Avicenne) جامعة الدول العربية،

القاهرة، ۱۹۵۰، وزیرى، (۳۱)+۴۳۴+20 ص

(دوین کتابشناسی بعضی از نسخ خطی کتابهای ابن سینا معرفی شده است).

۲۲۲ **مهدوی، دکتر یحیی** – «فهرست نسخه‌های مصنفات ابن-

سینا»، انتشارات دانشگاه تهران (ش ۲۰۶)، تهران،

۱۳۳۳ش، وزیرى، کط+۴۱۳+80 ص.

(دوین کتاب نسخ خطی آثار ابن سینا که در کتابخانه‌های مشهور وجود دارد معرفی شده است).

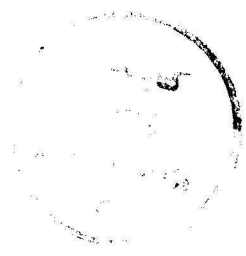
دو توضیح

مربوط به شماره ۳۹ :

نام فهرست تألیف «سمنوف» (M.M. Semenov) به شماره ۳۱ (صفحه ۸) آمده ولی تعداد نسخ فارسی آن دو جلد فهرست از قلم افتاده است. اینک یادآور میشود که در جلد اول ۷۵ نسخه فارسی و در جلد دوم ۱۰۲ نسخه فارسی معرفی و توصیف شده است.

مربوط به شماره ۱۹۸

نام فهرست تألیف "سرفراز" (Sarfaraz) مربوط به کتابخانه دانشگاه بمبئی به شماره ۱۹۸ (صفحه ۶۰) آمده ولی تعداد نسخ فارسی آن از قلم افتاده است. در فهرست مزبور ۱۷۶ نسخه خط عربی معرفی و توصیف شده است.

نامهای کسان

این فهرست، در دو قسمت فراهم آمده، ابتدا نام کسانی که آثارشان بخط عربی است و سپس نام کسانی که آثارشان بخط لائین است ضبط شده است. نام دارندگان مجموعه کتاب نیز در این فهرست آمده است و برای اینکه امتیازی میان نام آنان و نام مؤلفان باشد در میان دو ابرو با ذکر « دارندۀ مجموعه » آورده شد.

شماره‌هایی که در کنار نامها آمده شماره کتاب است و اگر جایی به صفحه ارجاع داده شود ذکر صفحه شده است.

ابن یوسف : ۸۱، ۸۲

اعتصامی، یوسف : ۸۳

افشار، ایرج : ۸۴

او کتائی : ۸۵، ۸۶

بیانی، دکتر مهدی : ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰

جواهر کلام، عبدالعزیز : ۹۱، ۳۰۳، حاشیۀ صفحه ۳۱

چلبی، دکتر داود : ۱۵۳، ۱۵۵

حامد حسین : ۲۰۵ (دارنده مجموعه)

داعی الاسلام، سید محمدعلی : ۲۰۴ (دارنده مجموعه)

دانش پروه، محمد تقی : ۹۲

ره آورد، حسن : ۹۳

زریاب خوئی، عباس : ۹۴

شمس الله قادری : ۲۰۴

صدیقی، دکتر غلامحسین : ۲۰۵

طباطبائی، سید محمد صادق : ۹۴ (دارنده مجموعه)

عباس حسین الکاظمی : ۲۰۶

عبد الحمید [مولوی-] : ۲۰۶

عبدالرحیم [مولوی-] : ۲۰۸

عبدالمقتدر : ۲۰۹ (به قسمت خط لاتین نیز نگاه کنید)

قنواتی، جورج شحاته : ۲۲۱

کامل حسین : ۲۱۱

محفوظ، دکتر حسینعلی : ۱۵۴، ۱۵۵

محمد باقر [دکتر سید-] : (دارنده مجموعه)

محمد شفیع : ۲۰۵ (دارنده مجموعه)

مشکوة، سید محمد : ۹۲ (دارنده مجموعه)

منزوی، علینقی : ۹۵

مهدوی، دکتر اصغر : ۹۰ (دارنده مجموعه)

مهدوی، دکتر یحیی : ۲۲۲

مینوی، مجتبی : ۱۰۵، حاشیه صفحه ۳۵

نخجوانی، محمد : ۹۶

نصیری، فخرالدین : ۹۰ (دارنده مجموعه)

Index

A

- Abdul Muqtadir 57, 175, 187, 195, به قسمت نامهای خط
عربی نیز نگاه کنید
- Abdul Hamid 57
- Anet, C. 46 (دارنده مجموعه)
- Arberry, A. J. 37
- Armajani, Y. 22
- Ashraf Ali 177
- Ashraful Hakk, M. 38
- Assemani (Assemaneus) 66, 67
- Atesh, A. 97, 98, 99, 100
- Aumer, J. 1, 5

B

- Baberiniani 80 (دارنده مجموعه)
- Beaurecueil, S. de L. de 36
- Beeston, A. F. L. 39
- Bloch, E. 156, 157, 158, 159, 166
- Bonnelli, L. 68
- Borgiani 80 (دارنده مجموعه)
- Brelvi, S.A. 180
- Brockelmann, Carl. 3, 168
- Browne, E. G. 41, 42, 43, 44, 45, 56, 62
- Burchardt, Dr. 15 (دارنده مجموعه)

C

- Cerulli, E. 215
- Christensen, A. 147

Codrington, O 47
 Crawford 52
 Curzon 185 (دارنده مجموعه)

D

Decourdemanche, J. A. 157, 158
 Dhabhar, E. B. N. 180, 181, 182, 183
 Dorn, B. 24, 25
 Dozy, R. P. A. 171

E

Edhem, F. 34
 Ethé, H. 38, 48, 49, 50, 63
 Ewald, G. H. 4

F

Fagnan, E. 163
 Fleischer, Henricus Orthobius 5, 6
 Fluzil, E. 34
 Fonahn, Adolf 7
 Forbes, D. 51
 Frank, Ohtmar 8
 Fyzee, A.A.A. 184

G

- Gachet, Dr. 162 (دارنده مجموعه)
 Garrett, R. 21, 22 (دارنده مجموعه)
 Goeje, M. J. de 172, 174
 Granges, A. des 161 (دارنده مجموعه)
 Guidi. I. 69

H

- Hadi Hassan 216
 Hammer G. de 70, 71, 72
 Hansen, Olaf 9
 Hazir Razawi 193, 195
 Hitti. Ph. K. 22
 Hodgson, W. B. 17 (دارنده مجموعه)
 Hoe, R. 18
 Horn, P. 73, 102
 Houtum-Shindler, A. 44
 Houtsma, M. Th. 172

I

- Irmisher, J.C. 10
 Ivanow, W. 185, 186

J

- Jakson, W. 19
 Jong, P. de 173, 174

K

Kahe, E. 26
 Kamalu-d Din Ahmad 187
 Kerney, M. 52
 Krafft, A. 35

L

Landauer, S. 11, 164
 Lindsay, J. L. 52

M

Maeteau 159 (دارنده مجموعه)
 Mai, A. 74
 Margoliouth, D. S. 53
 Marsigli 79 (دارنده مجموعه)
 Martinovitch, N. N. 20, 21
 Mehren, A. F. 148
 Mikloukho Malkai, N. D. 27
 Moghadam, M. 22
 Morley, W. H. 54, 55
 Muhammad Abdullah 188, 189, 190, 191
 Muhammad Hedayat Hossein 192
 Musharraf-ul Hakk 12

N

Nallino, C. A. 75

Nazir Ahmad 193, 194

Nicholson, R. A. 56

O

O'Connor, W. C. S. 57

Ostrup, J. 147

Ouseley, W. 217

P

Palmer, E. H. 58, 59

Pertsch, W. 13, 14

Pizzi, I. 76, 77, 78

Q

Quaritch, B. 60

R

Rehatsek, E. 196

Richter, G. 169.

Riedel, W. 149

Rieu, Ch. 61

Ritter, H. 103
 Robertson, E. 38
 Romaskewich, A. 28
 Rosen, V. R. 29, 30, 79
 Ross, E. D. 62, 175, 197
 Rossi, E. 80
 Rousseau 165

S

Sachau, E. 63
 Salemann, C. 30
 Sarfaraz, A. 198
 Sastari, S. 199
 Schefer, Ch. 166
 Semenov, A. A. 31, 32, 33
 Serjeant, R. B. 64
 Siddiki, A. 200
 Simsar, M. A. 23
 Smith, D. E. 218
 Sparvenfeldius, I. 150
 Spenger, A. 201, 219
 Stchoukine, I. 101, 220
 Stewart, C. 202
 Strothmann, A. 15

T

Tauer, F. 104
 Torenberg, C. J. 151

V

Vollers, K. 16

W

Weir, T. H. 65

Wickerscheimer, E. 167

Y

Yohannan, A. 19

Z

Zettersteén, K. V. 152

نام کتابخانه ها

آستان حضرت عبدالعظیم ۸۷

» شاه نعمه الله ۸۷

آکادمی علوم ازبکستان ۳۳

» پادشاهی شرقی وین ۳۵

انستیتوی زبانهای شرقی پترزبورگ ۲۹

بریتیش موزیوم ۶۱

کتابخانه آزاد فیلادلفی ۲۳

» آستان قدس رضوی ۸۵، ۸۷، حاشیه ص ۳۰

» آصفیه (درترکیه) ۱۱۰

» آصفیه (درهند) ۲۰۳، ۲۰۶، ۲۱۰

» آقسرائی ده والده جامع شریفی ۱۰۹

» آکادمی علوم تورینو ۷۵

» لنچی ۷۸

» لیدن ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴

» آمبروزیانا ۷۱

» ابراهیم افندی ۱۳۱

» ادوارد براون ۵۶

» اسعد افندی ۱۰۶

- کتابخانه اسمعیل آغا ۱۲۳
- » اسمی خان سلطان ۱۲۱
- » امانوئل ۶۸
- » امیر کمانکش ۱۲۶
- » انجمن پادشاهی آسیائی (درلندن) ۴۷، ۵۴، ۵۵
- » » » (شعبه بمبئی) ۱۸۴
- » » » بنگال ۱۷۷، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۹۲، ۱۹۳
- » » مستشرقان آلمان ۱۲
- » انستیتوی شرقی کاما ۱۸۲
- » ایندیا آفیس ۴۸، ۶۲
- » بشیر آغا ۱۱۴
- » بنیاد ترجمه آثار شرقی (درانکلیس) ۵۴
- » بودلیان ۳۹، ۴۰، ۴۹، ۶۳
- » بوهار ۱۹۵
- » پتنه ۲۰۳
- » تیپو سلطان ۲۰۳
- » جامع ایوب ۱۲۲
- » جامع محمد آغا ۱۴۷ (بکتابخانه محمد آغا جامع نیز نگاه کنید)
- » جامع والده عتیق ۱۲۶
- » چلبی عبدالله افندی ۱۱۵
- » چورلیلی علی پاشا ۱۱۶
- » حاج بشیر آغا ۱۱۳

- کتابخانہ حاج سلیم آغا ۱۲۸
- » حالت افندی ۱۲۵
- » حبیب گنج ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۱۴
- » حکیم اوغلی جامع ۱۳۲
- » » » علی پاشا ۱۲۷
- » حمید اللہ ۱۲۴
- » حیدر آباد ۱۷۹
- » خدا بخش ۲۰۷
- » خدیویہ ۱۷۰
- » خسرو پاشا ۱۱۷
- » دارالعلوم اسلامیہ پیشاور ۲۰۵، ۲۰۸
- » داماد ابراہیم پاشا ۱۲۰
- » دامادزادہ قاضی عسکر محمد مراد ۱۱۸
- » دانشکدہ پزشکی (طهران) ۹۳
- » دانشگاه ادینبورگ ۳۸
- » استانبول ۱۰۱
- » اسلامی علیگریہ ۲۰۴، ۲۱۱، ۲۱۴
- » اویسالا (پادشاهی) ۱۵۱، ۱۵۲
- » بمبئی ۱۹۸
- » پرینستون ۲۱، ۲۲
- » پنجاب ۹۰، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۲۰۵

- کتابخانه دانشگاه تورینو ۷۶
- » د کا ۲۰۰ »
- » دولتی آسیای میانه (درناشکند) ۳۱ »
- » طهران (بکتابخانه مرکز دانشگاه رجوع کنید) »
- » کلمبیا ۲۰ »
- » کمبریج ۳۷، ۴۱، ۴۲، ۴۳ »
- » کوپنهاگ ۱۴۸ »
- » گلاسکو ۶۵ »
- » لکهنو ۲۰۵ »
- » دانشگاهی استراسبورگ (وناحیه‌ای) ۱۶۴، ۱۶۷ »
- » برسلو (ودولتی) ۱۶۸، ۱۶۹ »
- » توپینگن ۴ »
- » لیپزیک ۱۶ »
- » درباری وناحیه‌ای کارلسروه ۱۱ »
- » درسخانه جامع قیو آغاسی ۱۲۶ »
- » دستور مهرچی رانا ۱۸۳ »
- » دو کمپلی بابا ۱۱۹ »
- » دولتی برلین ۹ »
- » کابل ۲۰۵ »
- » لاهور ۱۹۱ »
- » هامبورگ ۳ »
- » دیوان هند (بکتابخانه ایندیا آفیس نگاه کنید)

کتابخانه‌های پاشا ۱۳۸

- » رامپور (رامفور) ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۱۳
- » رستم پاشا ۱۳۳
- » ریاست مطبوعات افغانستان ۳۶
- » سلطان اوده ۲۰۱
- » سلطان المدارس ۲۰۳
- » سلطنتی (طهران) ۸۷، ۸۹، حاشیه ص ۳۰
- » برلن ۱۴
- » شرقی ۱۴۹
- » درسدن ۵
- » دانشگاه پطرزبورگ ۳۰
- » وین ۳۴
- » ویندوبنسیس ۷۰
- » هافنسنسیس ۱۴۸
- » و دانشگاهی ارلانگن ۱۰
- » و دولتی مونیخ ۱، ۲، ۸
- » و عمومی سن پطرزبورگ ۲۴، ۲۵
- » سلیمانیه ۱۴۱
- » سلیمیه ۱۳۹
- » سناتور یاسیوتیاس ۶
- » شرقی سبحان الله (کتابخانه دانشگاه اسلامی علیگروهنگاه کنید)
- » کلما تینوی واتیکان ۶۶

- کتابخانه شیخ مراد ۱۲۳
- » طبی بوزنزیانا ۷۷
- » عاشراقندی ۱۱۱
- » عاطفاقندی ۱۱۲
- » عموچه حسین ۱۰۸
- » عمومی آکادمی اوپسالا ۱۵۰
- » بایزید ۱۴۲
- » ترکستان ۲۶
- » شرقی ۲۰۹
- » شرقی بانکی پور ۱۷۵
- » معارف (طهران) (کتابخانه ملی نگاه کنید)
- » فاتح افندی ۱۳۱
- » فیض الله افندی ۱۲۳
- » قره چلبی زاده حسام الدین ۱۳۷
- » قره مصطفی پاشا ۱۳۲
- » قلیچ علی پاشا ۱۳۶
- » قیوجی مراد ۱۳۲
- » کازاناتنسه ۶۸
- » کالج اتن ۵۳
- » کالج نرینتی ۵۹
- » کوپرلی زاده احمد پاشا ۱۲۹
- » کوپرلی محمد پاشا ۱۲۹

کتابخانه کینگز کالج ۵۸

- » گوتا ۱۳
- » لاله‌لی ۱۳۰
- » لیندزیانا ۵۲
- » مجلس شورای ملی ۸۱، ۸۳، ۹۰، ۹۳، حاشیه ص ۳۰
- » محمد آغا جامع ۱۰۷
- » محمدپاشا ۱۳۳
- » مدرسه احمدیه ۱۵۵
- » اسعدافندی ۱۰۷
- » اسلامیة ۱۵۵
- » جامع الباشا ۱۵۵
- » جامع بکرافندی ۱۵۵
- » جامع الخاتون ۱۵۵
- » جامع خزام ۱۵۵
- » جامع محمودین ۱۵۵
- » حجیات ۱۵۵
- » حسنیة ۱۵۵
- » سرویلی ۱۴۰
- » صدر (طهران) حاشیه ص ۳۰
- » عالی سپهسالار ۸۲، حاشیه ص ۳۰
- » عبدالرحمن چلبی ۱۵۵
- » فاضلیه ۸۶

کتابخانه مدرسه کلکته ۱۸۷

محضر باشی ۱۵۵	»	»
محمدیه (موصل) ۱۵۵	»	»
محمدیه (بمبئی) ۱۸۱	»	»
مروی حاشیه ص ۳۰	»	»
مصلی ۱۳۲	»	»
ملاز کر ۱۱۵	»	»
الواعظین ۲۰۳	»	»
النبی شیت ۱۵۵	»	»
النبی یوسف ۱۵۵	»	»
نعمانیه ۱۵۵	»	»
یحیی پاشا ۱۵۵	»	»
مرشد آباد ۲۰۳	»	»
مر کزی بخارا ۳۲	»	»
مر کزی دانشگاه (طهران) ۹۰، ۹۲، ۹۵	»	»
مسلم ایجو کیشنل کانفرنس ۲۰۲	»	»
ملافروز (بمبئی) ۱۷۸، ۱۸۰، ۱۹۶، ۲۰۴	»	»
ملی (پاریس) ۱۵۶، ۱۵۷	»	»
(تورینو) ۷۵	»	»
(طهران) ۸۷، ۹۰، ۹۱، حاشیه ص ۳۰	»	»
(ویلز) ۵۰	»	»

کتابخانه ملی ملک (طهران) ۸۷، حاشیه ص ۳۰

- » ممتاز العلماء ۲۰۳
- » موزه الجزیره ۱۶۳
- » هرات ۳۶، ۲۰۵
- » عراق ۱۵۴
- » مهر شاه سلطان ۱۳۴
- » ناصریه ۲۰۳
- » نانیانا ۶۷
- » نسخ خطی شرقی مدارس ۱۷۶، ۱۹۹
- » نور عثمانیه ۱۳۵
- » نیوکالچ ۶۴
- » واتیکان ۷۳، ۷۴، ۸۰، ۲۱۵
- » ورسای ۱۶۰
- » وزارت دارائی (طهران) ۸۴
- » وزارت معارف افغانستان (کابل) ۳۶
- » ولی الدین ۱۴۴
- » ینگی جامع ۱۴۳
- » ینگی مدرسه ۱۰۷
- » یحیی افندی ۱۴۵
- » موزه آستان حضرت معصومه (قم) ۸۷
- » ایران باستان ۸۷
- » بریتانیا ۶۱

موزه پارس (شیراز) ۸۷

» الجزیره ۱۶۳

» عراق ۱۵۴

» هرات ۳۶، ۲۰۵

» هنری متروپولیتن ۱۹

tence des livres persans dans les différentes parties du monde. C'est le premier pas essentiel qu'a fait Monsieur Iraj Afshar avec le concours du Groupe Bibliographique Iranien.

Le second pas serait de réunir tout le contenu de ces catalogues et d'en faire le Grand catalogue des manuscrits persans, livre qui nous permettra d'identifier les manuscrits et le lieu où ils se trouvent.

Ce dernier travail aurait un intérêt double: on entendra moins la formule «exemplaire unique» et les chercheurs pourront faire des recherches sur différents exemplaires.

Je dois remercier Monsieur Iraj Afshar de sa tâche, le Groupe Bibliographique Iranien de sa collaboration et le professeur Saïd Naficy de ses mille courtoisies.

L'aide de l'UNESCO a été toujours regardée comme très précieuse par les iraniens.

Dr. M. Saba

*Président du Groupe Bibliographique
National Iranien*

l'inexistence de l'imprimerie ont augmenté le nombre des manuscrits en Iran.

La civilisation iranienne répandue en Orient, les livres persans se trainèrent depuis les limites de la Chine jusqu'au nord de l'Afrique et nos voisins, surtout l'Inde et la Turquie, ont été des demandeurs sérieux des livres persans et les ont gardés dans leurs bibliothèques.

Quand l'Occident se tourna vers la civilisation orientale encore une quantité de livres persans voyagèrent de l'Iran et des autres parties de l'Orient en Europe de telle sorte que les manuscrits persans se trouvèrent répandus en Asie, en Afrique et en Europe.

Etant donné que le goût pour la peinture, l'enluminure, la reliure et la calligraphie du peuple iranien se manifeste dans les livres, on peut dire que nul peuple n'a pu produire des manuscrits comparables à ceux sortis des mains des artistes iraniens. C'est pour cela que les livres persans ont une importance pour leur valeur littéraire et scientifique ainsi que pour leur technique.

Avec la Bibliographie des Catalogues des Manuscrits Persans nous prenons connaissance de l'exis-

Préface

En 1954, alors que je me livrais à une étude sur les bibliothèques universitaires à l'UNESCO, j'appris qu'un crédit était alloué pour la préparation des bibliographies et études sur l'organisation des bibliothèques.

A mon retour d'Europe et après avoir formé le Groupe bibliographique national iranien, trois sujets d'étude furent proposés à l'UNESCO et vu l'importance du sujet l'UNESCO accepta *La Bibliographie des Catalogues des Manuscrits Persans dans les Bibliothèques du Monde.*

La bibliographie des catalogues des manuscrits persans a une importance spéciale pour notre pays. La technique de l'imprimerie faisant son entrée très tardivement en Iran, les gens se rappellent encore que les étudiants et les érudits écrivaient eux-mêmes les livres dont ils avaient besoin, ou les faisaient écrire par des calligraphes.

D'un côté l'ancienneté de l'instruction et l'existence de différents livres dans les différentes branches des sciences en Iran, et de l'autre côté

Publications de l'Université
de Tehran

No. 485

BIBLIOGRAPHIE
DES
CATALOGUES DES MANUSCRITS
PERSANS

Par

IRAJ AFSHĀR

Secrétaire du Groupe Bibliographique National Iranien

Tehran

1958